

ISSN 2457-8428
ISSN-L 2457-8428

REVISTA EDUCATIA AZI

Despre Revista

Colegiul Redactional

Arhiva Revistei

Numarul Curent

Anul VI

Apel articole

Indexari

Volum Colectiv 2019

Editura Educatia Azi

Croitoriu Nicoleta, e-mail croitoriu@yahoo.com,

Centrul Școlar de Educație Incluzivă, Suceava
Doctorand, anul III, Universitatea de Stat Moldova

Conceptul de integrare si incluziune pentru elevii cu CES

Rezumat: Integrarea copiilor cu nevoi speciale urmărește includerea lor în învățământul de masă și se referă la capacitatea unui grup, clasă, colectiv, școală de a primi noi membri care au nevoie de sprijin pentru adaptare, integrare, socializare;

Cuvinte cheie: educație, cadre didactice, integrare, învățământ, elevi cu CES;

În România, integrarea este definită ca „acțiunea de a include, îngloba, încorpora, armoniza într-un tot”. Integrarea, ca proces psihologic de cuprindere, asimilare, implicare a unui element (impuls, semnal, operație, informație), nu se poate realiza decât în colerare cu integrarea socială care este un proces de încorporare, a individului în unități și sisteme sociale (familie, grup, grupe, clase, școli, colective, societate).

De obicei ei sunt mutați în clasele respective pentru a-și petrece timpul în clase separate și pentru a primi sprijinul necesar. Când această mutare a lor nu este acompaniată de o interacțiune crescută între copiii cu nevoi speciale și ceilalți copii, ea reprezintă doar un pas – integrarea fizică și nu adevărata incluziune. Incluziunea implică modificări structurale și funcționale de ambele părți: atât pentru cel care urmează a fi integrat dar și pentru cei care includ în interiorul lor elemente noi. Este precizat în Declarația de la Salamanca că școala obișnuită cu o orientare incluzivă, reprezintă mijlocul cel mai eficient de combatere a atitudinilor de discriminare, un mijloc care creează comunități primitive, construiesc o societate incluzivă și oferă educație pentru toți elevii; mai mult, ele asigură o educație eficientă și, până la urmă, chiar și rentabilitatea întregului sistem de învățământ.

Finalitatea oricărei activități de integrare o reprezintă incluziunea totală a copilului cu deficiențe. Pentru aceasta, este necesară rezolvarea respingerii sociale din partea societății prin: consilierea părinților și a școlilor, cooptarea copilului cu deficiențe în diferite activități școlare și extrașcolare (la nivel individual); prin acțiuni de cooperare a sistemului educațional normal în direcția dezvoltării unei integrări mature (la nivel organizațional); prin îmbunătățirea serviciilor și a beneficiarilor, prin crearea și stimularea ocaziilor de interacțiune cu publicul (la nivel societal).

Educația incluzivă se referă la ridicarea tuturor barierelor în învățare și la asigurarea participării tuturor celor vulnerabili la excludere și marginalizare (UNESCO, 2000). Educația incluzivă, înainte de orice, este o abordare strategică desemnată pentru a facilita succesul învățării pentru toți copiii. Prima cerință pe care o adresează educația incluzivă este descreșterea până la eliminare a excluderii în educație, cel puțin la nivelul pregătirii școlare elementare. Aceasta propune prin asigurarea accesului, participării și succesului învățării în educația de bază de calitate, pentru toți copiii. Școala de tip incluziv este școala de bază accesibilă, de calitate și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, a-i transforma în elevi și a-i deprinde și abilita cu elementele esențiale necesare integrării lor sociale.

Educația incluzivă presupune un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor elevilor din cadrul unei comunități. Acest lucru înseamnă că și o școală specială poate fi incluzivă sau poate dezvolta practici incluzive în abordarea copiilor. Școlile deschise, prietenoase, în care se urmărește flexibilitate, calitatea predării-învățării, evaluarea permanentă și parteneriatul educațional sunt școli incluzive.

Incluziunea ne apare astfel ca o mișcare spre extinderea scopului și rolului școlii obișnuite, un proces de transformare a acesteia pentru a putea răspunde cerințelor unei mai mari diversități de copii.

Educația incluzivă, ca deziderat educativ, promovează o pedagogie centrată pe copil, în condițiile în care învățământul trebuie să se adapteze diferențelor dintre oameni, la cerințele specifice de educație care derivă din acestea. Elementele ce țin de educație trebuie să fie accesibile, deschise, tolerante și flexibile tuturor participanților.

Factorii principali ai incluziunii sunt:

1. **cadrele didactice**, atitudinea lor față de copilul cu nevoi speciale, resursele disponibile (metode de predare, materiale, timp disponibil, competențe profesionale personale/de grup);
2. **școala**, ce asigură copilului cu nevoi speciale un program de lucru într-o clasă obișnuită, cu alți copii. Aceasta poate și trebuie să stimuleze prezența la școală a copiilor, pentru ca procesul de integrare, să ajungă la rezultatul scontat.
3. **familia**, care asigură (sau ar trebui să asigure) climatul securizant și cadrul optim necesar dezvoltării unei personalități echilibrate a copilului.

Educația incluzivă recunoaște și răspunde la diversitatea nevoilor și abilităților copiilor. Diferențele individuale de dezvoltare, particularitățile personale, stilurile de învățare, devin resurse și nu piedici în adaptare și integrare. Educația prin perspectiva incluziunii schimbă astfel centrarea de la copilul văzut ca problemă la sistem educațional văzut ca problemă. (UNESCO, 2005, p.27)

Educația incluzivă – presupune extinderea sarcinilor școlii obișnuite, transformarea acesteia pentru a putea răspunde și altor categorii de copii, în special celor cu CES. Educația incluzivă reprezintă un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop valorificarea optimă a resurselor existente, mai ales a celor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor elevilor din cadrul unei comunități. Noțiunea de educație incluzivă impune recunoașterea necesității de

reformare a școlii, în sensul de a oferi asistență educațională tuturor copiilor, inclusiv celor cu deficiențe, supradotați sau cu talente deosebite, în mediul școlar comun; permite rămânerea în familie a copilului cu handicap, asigurându-se astfel premisele integrării sale socioprofesionale în comunitatea de apartenență, nu exclude însă alternativele organizaționale speciale pentru cazurile ce nu pot fi rezolvate în interiorul învățământului integrat. Prin modalitățile de abordare a educației copilului în școală, conceptul de educație incluzivă, a devenit o strategie de educație a copiilor cu CES, care acordă valoare egală fiecărui copil în corespundere cu particularitățile sale de învățare și dezvoltare. Educația incluzivă vine să răspundă cerințelor educative speciale ale copiilor prin individualizarea educației, prin asigurarea accesului la educație pentru toți din perspectiva drepturilor copilului.

Școala incluzivă - este denumirea instituției școlare din învățământul public de masă unde au acces toți copiii unei comunități, indiferent de mediul de proveniență al acestora, școală în care sunt integrați într-o formă sau alta și copiii cu cerințe speciale în educație, loc unde programul activităților didactice are la bază un curriculum specific (individualizat și adaptat) și unde participarea personalului didactic la activitățile educative din clasă se bazează pe un parteneriat activ între profesori, profesori de sprijin, alți specialiști în educație specială și părinți.

Școala incluzivă – este instituția școlară din învățământul de masă la care au acces toți copiii unei comunități, indiferent de mediul de proveniență și în care sunt integrați inclusiv copiii cu CES (cite 1-2 în clasă).

Școala de tip incluziv este școala de bază accesibilă, de calitate și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, de a-i transforma pe elevi în sens pozitiv evolutiv, de a-i deprinde și abilita cu tainele lumii. Să le ofere bazele culturii și civilizației umane, pe înțelesul lor și în așa fel încât toți să beneficieze de acestea și să le dezvolte mai departe după puterile lor. De aceea, strategiile învățării trebuie astfel

adaptate încât să corespundă diversității și nenumăratelor stiluri de învățare și dezvoltare, firești ale copiilor.

Școala incluzivă se adresează copiilor prin adaptarea sa continuă, flexibilă și dinamică la cerințele dezvoltării și învățării acestora. Nu trebuie uitat niciun fapt că scopul educației este de a asigura socializarea și dezvoltarea individuală în aceeași măsură. Educația incluzivă se realizează de preferință în școlile și clasele obișnuite, dar nu numai. Elementul cel mai semnificativ pentru o școală incluzivă este, plasarea ei în comunitatea de viață a copiilor pe care îi educă. De aceea, educația

incluzivă nu, înseamnă desființarea școlilor speciale (deși anumite viziuni, orientări

exclusiviste declară oportunitate acest fapt) ci, asigurarea unor școli cât mai adecvate și apropiate de mediul de dezvoltare al copiilor cu care lucrează. Și o școală specială poate fi incluzivă dacă își propune să dezvolte o politică de acces pentru toți copiii, este flexibilă, oferă servicii comunității și creează copiilor un mediu și situații de viață cât mai normale, nu speciale.

Incluziunea educațională, parte a învățământului modern românesc. Incluziunea, a fost percepută ca o fază de integrare a copiilor cu cerințe educative speciale. În situația actuală, incluziunea se referă la o altă manieră de abordare a educației. Observațiile la nivel de clasă confirmă faptul că nu toți copiii pot face față în mod susținut și performant cerințelor școlare, dar că, în același timp, folosind metodele potrivite de predare – învățare – evaluare și respectând ritmul propriu al fiecărui copil, toți elevii pot înregistra progrese școlare, uneori acestea fiind remarcabile față de așteptările inițiale. Cadrele didactice implicate în educația incluzivă pun accentul pe utilizarea de activități care comportă lucrul în echipă și cooperarea, pe respectarea identității culturale a fiecărui copil în parte și pe monitorizarea constantă a eficacității activităților de predare – învățare – evaluare la nivelul fiecărui copil. Imaginația creativă a cadrului didactic este unul din factorii care asigură dezvoltarea potențialului creativ al elevilor, având un rol important în educația incluzivă. Astfel, se afirmă că „educatorii sunt solicitați astăzi, în mod continuu, să promoveze învățarea eficientă. Și nu orice învățare eficientă, ci una participativă, activă și creativă.” Principiul egalității de șanse reprezintă conceptul de bază al școlii incluzive, prin aplicarea căruia aceasta contribuie la anularea diferențelor de valorizare bazate pe criterii subiective de ordin etnic sau social. Incluziunea la nivel școlar se realizează prin respectarea și valorizarea diferențelor socio-culturale existente în rândul elevilor și prin promovarea bogăției și a diversității experienței educative care rezultă din aceste diferențe.

Școala incluzivă facilitează accesul tuturor la o educație de calitate printr-o serie de activități al căror centru este elevul. Educația pentru toți poate să fie un mijloc de îmbunătățire a educației în general prin reconsiderarea sprijinului care se acordă anumitor copii. Maniera în care o serie de particularități de dezvoltare și învățare determină împărțirea copiilor în categorii determinate tinde să fie înlocuită de o manieră noncategorială, care consideră că orice copil este o persoană care învață într-un anumit ritm și stil.

Educația pentru toți corespunde în educația școlară, a școlii incluzive.

În incluziunea socială și școlară a persoanelor cu handicap, se folosește: a. Curriculumul diferențiat (CD) – ca noțiune are sens doar în raport cu curriculumul care desemnează baza comună a oricărei diferențieri și limita rațională a acesteia.

b. Curriculumul incluziv are drept caracteristică esențială flexibilitatea, pentru a permite nu numai adaptări și modificări la nivel de școală, dar care să răspundă necesităților individuale ale elevului și să se potrivească cu stilul de lucru al profesorului.

c. Educația integrată – reprezintă o modalitate de școlarizare a copiilor cu CES în școli și clase obișnuite, de masă, în activități educative formale și nonformale, pentru a favoriza, a oferi un climat adecvat dezvoltării armonioase și cât mai echilibrate a personalității acestora.

1. UNESCO, 2005, Guidelines for Inclusion Ensuring Access to Education for All, Paris

2. UNESCO, 2009, Incluziunea în educație. Ghid de politici, Paris

3. Vrășmaș, Traian, Învățământul integrat și/ sau incluziv, Ed. Aramis, 2004

4. Vrășmaș, Traian, Școala și educația pentru toți, Ed. Miniped, 2003

5. Vrășmaș, Ecaterina, Introducere în educația cerințelor speciale, Ed. CREDIS, 2006

*** Local Authorities, Schools, Health and Social Services in England. Statutory Guidance, nov. 2001, Inclusive schooling. Children with Special Educational Needs

Croitoriu Nicoleta, e-mail croitoriu@yahoo.com.

Centrul Școlar de Educație Incluzivă, Suceava
Doctorand, anul III, Universitatea de Stat Moldova

Activitatea cadrelor didactice în contextul incluziunii

Rezumat: Rolul profesorului de sprijin la clasă este pentru integrarea eficientă a elevilor cu nevoi educaționale speciale în școlile de masă. Astfel au fost dezvoltate o serie de servicii specializate de care să beneficieze atât elevii integrați, cât și cadrele didactice. La nivelul școlilor de masă, serviciile educaționale specializate sunt asigurate de către cadrele didactice de sprijin. Activitatea profesorului de sprijin este strâns legată de activitatea cadrelor didactice și, împreună, aceștia încearcă să alcătuiască un plan

de intervenție pentru elevul cu nevoi educaționale speciale.

Cuvinte cheie: profesorul de sprijin, educație, integrare, incluziune, învățământ, elevi

Rolul profesorului de sprijin în acordarea asistenței educaționale specializate copiilor cu CES. În educația incluzivă implicați sunt toți actorii procesului de învățământ, asumându-și noi roluri pentru fiecare activitate desfășurată. Pentru ca școlile obișnuite să facă față provocărilor legate de inserția copiilor cu CES, personalul didactic trebuie să beneficieze de sprijin în activitatea la clasă.

Armonizarea rolurilor învățătorului de la clasă și experiența didactică permite, în noul context al educației integrate, lucru cu ceilalți membri ai echipei: profesorul de sprijin, logopedul, părintele, medicul, asistentul social și directorul școlii.

Educația integrată, este o alternativă a învățământului special și permite acordarea serviciilor de sprijin pentru copii cu posibilități reale de recuperare și reintegrare, care altădată ar fi fost orientați către școala specială.

La nivelul școlilor de masă, serviciile educaționale specializate sunt asigurate de către cadrele didactice de sprijin. Activitatea profesorului de sprijin este strâns legată de activitatea cadrelor didactice și, împreună, aceștia încearcă să alcătuiască un plan de intervenție pentru elevul cu nevoi educaționale speciale.

Cadrul didactic de sprijin are un rol major în optimizarea procesului educațional din clasele unde se derulează învățământul integrat.

Elevii cu cerințe educaționale speciale beneficiază de acest serviciu pe durata învățământului preșcolar și pe întreaga perioadă a școlarizării.

Cadrul didactic de sprijin este o persoană pregătită în domeniul educației speciale și care, împreună cu educatorul, învățătorul, profesorul din școala de masă, formează o echipă omogenă, răspunzătoare de procesul învățării elevilor. Pentru marea majoritate a elevilor clasei, profesorul care predă o disciplină respectă un anumit standard privind conținuturile și modul de comunicare a acestora către elevii clasei, standard cerut de programa și manualele acelei discipline. Pentru elevii din clasă care nu pot răspunde standardelor cerute este problema. Acești elevi se identifică ușor și de cele mai multe ori sunt marginalizați de către profesori și colegi. Acest lucru se întâmplă din mai multe motive. Lipsa personalului pregătit pentru a face față cerințelor de acest fel; numărul mare de elevi la clasă în care se află și elevii cu CES; diferența dintre programele școlare și exemplele ar putea continua.

Integrarea este un proces de durată și cu costuri mari, de aceea nu orice stat își permite să cheltuiască ani de zile pentru aceste persoane cu CES.

Potrivit prevederilor Ordinului nr. 5574/2011, profesorul de sprijin este : „cadrul didactic cu studii superioare în domeniul psihopedagogic care desfășoară activități de învățare, stimulare, compensare și recuperare cu persoanele cu CES integrate în unitățile de învățământ de masă, în colaborare cu toți factorii implicați;”

Legislația în vigoare prevede că posturile de profesor de sprijin sunt normate în învățământul special, norma didactică este de 16 ore pe săptămână pentru o grupă de 8 – 12 elevi cu deficiențe ușoare sau moderate și de 4 – 6 elevi cu deficiențe grave sau profunde, elevi școlarizați în învățământul de masă, începând cu învățământul preșcolar, pe toată durata școlarizării.

Condițiile necesare (Ordin Nr. 5574) pentru a deveni profesor de sprijin, conform aceleiași ordin privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă, sunt:

- absolvirea cu diplomă a studiilor universitare de licență, cu calificarea în psihopedagogie specială, psihologie sau pedagogie;
- absolvirea unui master didactic cu durata de 2 ani, cu una din specializările din domeniul psihopedagogic;
- efectuarea unui stagiu practic, cu durata de un an școlar, realizat într-o unitate de învățământ, în funcția didactică corespunzătoare studiilor, sub îndrumarea unui profesor mentor cu experiență în educația specială.
- posturile de profesor de sprijin pot fi ocupate și de absolvenții unei instituții de învățământ superior, studii de lungă durată, cu calificarea în psihopedagogie specială, psihologie sau pedagogie.

Scopul activității cadrului didactic de sprijin este dezvoltarea și promovarea asistenței educaționale a elevilor cu cerințe educaționale speciale asigurând progresul în dezvoltarea elevului, compensarea și remediarea dificultăților de învățare.

Rolul principal al profesorului de sprijin este să desfășoare activități de învățare, stimulare, compensare și recuperare pentru elevii cu nevoi educaționale special, integrați în învățământul de masă.

Rolurile îndeplinite de profesorul de sprijin sunt:

- colaborator – în vederea evaluării și orientării școlare a elevilor cu dificultăți de învățare și comportamentale.
- facilitator – prin realizarea de materiale didactice adaptate.
- consilier - al elevilor care participă în programul de sprijin, precum și al părinților acestora.
- mediator - atunci când apar diferite situații sociale dificile pentru elevul cu CES (cerințe educative speciale).

Activitățile profesorului de sprijin

- participă în timpul orelor de predare la activitățile desfășurate în clasă de către cadrul didactic.
- organizează activitățile de intervenție personalizată la clasă precum și în afara acestora.
- dezvoltă planuri de intervenție personalizate, în funcție de dificultățile de învățare ale elevului.
- adaptează curricula școlară în colaborare cu cadrul didactic de la clasă.
- evaluează rezultatele aplicării programelor curriculare adaptate.
- il orientează către comisii specializate pe toți acei elevi care prezintă dificultăți în procesul de învățare, dar nu beneficiază de servicii educaționale de sprijin.

Avantajele intervenției profesorului de sprijin pentru elevi

- menținerea elevilor cu CES în clasă, pentru evitarea perturbării activităților din clasă sau din școală.
- evitarea stigmatizării, etichetării și discriminării elevilor cu CES.
- familiarizarea cadrelor didactice din învățământul obișnuit cu metode specifice de învățare pentru elevii cu CES.
- implementarea de tehnici specifice de gestionare a comportamentelor dificile ale elevilor cu CES.
- dezvoltarea unui bun dialog între școală, echipa terapeutică și familie sau centre de plasament.

Principalele instrumente ale profesorului de sprijin sunt:

- **Adaptarea curriculară** – corelează conținuturile curriculumului național cu posibilitățile elevului cu CES, din perspectiva finalităților procesului de adaptare și de integrare școlară și socială a acestuia;

- **Programul de intervenție personalizat** – instrument de proiectare și implementare a activităților educațional-terapeutice, folosit pentru eficientizarea activităților de intervenție;

- **Teste de evaluare diferențiată, lucrări și teze adaptate la nivelul de dezvoltare a elevului.**

Profesorului de sprijin joacă un rol ce reprezintă o combinație între un profesor consultant și un tutore pentru elevii cu cerințe speciale incluși în programe de integrare. Un asemenea cadru didactic acționează într-una sau mai multe școli dintr-o comunitate/zona bine delimitate și asigură consilierea necesară pentru cadrele didactice de la școala

obișnuită, evaluarea curriculară, precum și participarea directă la procesul instructiv-educativ al elevilor cu cerințe educaționale speciale.

În concluzie, putem spune că în procesul de transformare a școlilor în școli incluzive, rolul profesorului de sprijin nu este doar acela de a acorda asistență educațională individualizată copiilor cu cerințe educaționale speciale, ci și acela de a furniza consultanță și sprijin cadrelor didactice, părinților și membrilor comunității, din care face parte elevul.

Diferența dintre profesor psihopedagog - profesor educator - profesorul de educație specială este:

-profesorul educator are ore numai de după amiază și desfășoară diferite activități cu întreaga clasă, există o programă pentru fiecare din aceste activități;

-profesorul de educație specială sau de psihopedagogie specială are ore la clasă numai în programul de dimineață, acesta predă fie singur fie în parteneriat cu profesorul de specialitate, disciplinele cuprinse în curriculum-ul de bază adică limba română, matematica etc;

-profesorul psihopedagog este de fapt profesorul psiholog specializat pe probleme de psihopedagogie specială respectiv desfășoară într-un cabinet special amenajat cu un elev sau doi activitate de psihodiagnoză(teste psihologice), consiliere psihologică și activități pentru stimularea/dezvoltarea limbajului sau corectarea tulburărilor de limbaj, de comportament, etc.

O altă deosebire este aceea ca profesorul psihopedagog trebuie să fie licențiat în psihologie, psihopedagogie specială, pedagogie, psihosociologie, în timp ce profesorul educator poate fi licențiat în orice domeniu, în plus va trebui să aibă un certificat de educație specială sau de pedagogie curativă care îi dă dreptul de a lucra în învățământul special.

Planificarea activităților de terapii și programe de intervenție se va face prin intermediul planului de intervenție personalizat (P.I.P.), coordonat de profesorul psihopedagog și elaborat în colaborare cu toți ceilalți specialiști implicați în educația elevului, precum și prin consultarea familiei elevului. În urma evaluării inițiale, se vor identifica o serie de obiective pe termen lung (nivel/ciclu școlar) precum și obiective pe termen scurt (o săptămână până la 6 luni).

De preferat este ca proiectarea activităților și stabilirea anumitor obiective să se facă ulterior momentului în care toate abilitățile premergătoare au fost însușite corect și complet, evitând astfel lacune majore și regres accentuat.

Profesorul kinetoterapeut este o meserie despre care mulți oameni încă nu știu cu exactitate ce presupune această profesie și care sunt atribuțiile unei persoane care lucrează în acest domeniu. Un kinetoterapeut este un specialist care are cunoștințe teoretice despre anatomie, fiziologie, neurologie sau deficiențe fizice, dar și unele practice, în spitale sau diferite centre de sănătate. Meseria de *kinetoterapeut* este una care necesită o pregătire de specialitate extrem de complexă, care nu constă doar în oferirea de suport persoanelor care trebuie să se recupereze. De fapt, un kinetoterapeut profesionist este capabil de a schimba viața unei persoane și de a-i reda acesteia dreptul la o viață normală.

Kinetoterapia este un ansamblu de tratamente pentru redarea funcției unor părți ale corpului prin mobilizare, la persoanele accidentate sau bolnave.

Kinetoterapia este un serviciu educațional oferit elevilor cu nevoi speciale, cu scopul de a prezenta dificultăți de adaptare, de a facilita accesul la activitățile instructiv-educative.

Rolul kinetoterapeutului care lucrează în școală este să:

- contribuie la creșterea capacității elevilor cu cerințe educaționale speciale de a se deplasa între diferite zone ale școlii (săli de terapii specifice, toaletă, curtea școlii, cantina);
- contribuie la ameliorarea dizabilităților locomotorii care împiedică participarea la activitățile instructiv-educative .

Datorită faptului că, în cadrul Centrului Școlar de Educație Incluzivă Suceava, avem elevi cu deficiențe medii și severe, normarea presupune și doi profesori kinetoterapeuți, cu câte un cabinet de kinetoterapie, ce se ocupă de acești elevi. A fost necesar acest lucru pentru că a crescut numărul de elevi cu aceste tipuri de cerințe și este în continuare în creștere.

Învățământul la domiciliu, altă modalitate de școlarizare care se practică în ultimii ani. Centrul Școlar de Educație Incluzivă Suceava, școlarizează la domiciliu elevii care au certificate de orientare școlară și profesională pentru învățământul la domiciliu eliberat de către CJRAE Suceava. Avem un număr de 52 de cadre didactice specializate și calificate în acest sens, care predau la domiciliu, în tot județul Suceava, fiind singura unitate de învățământ din județ care oferă aceste servicii persoanelor cu CES.

Învățământul la domiciliu se aplică pentru elevii nedepășabili, cu boli cronice, cu sau fără alte deficiențe sau elevii aflați în stare de convalescență de lungă durată, după afecțiuni/traumatisme care au necesitat sau nu intervenții chirurgicale, tratamente spitalicești, etc., care au certificat de orientare școlară și profesională pentru învățământul la domiciliu, eliberat de către CJRAE Suceava.

Profesorii care predau în cadrul CSEI Suceava la domiciliu, sunt profesori încadrați pe catedra de profesori itineranți (învățământ la domiciliul elevului).

Învățământul la domiciliu se face conform legislației în vigoare (Legea nr. 1/2011 – Legea educației naționale (art.52 alin.3 și art.361 alin.6); OMECTS nr. 5575/07.10.2011 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind școlarizarea la domiciliu, H.G. 1251/2005, Ordinul 5079/31.08.2016, Ordinul nr. 5573/07.10.2011, Ordinul nr.600/2018).

Școlarizarea la domiciliu are scopul de a le acorda elevilor aflați în imposibilitatea frecventării școlii de masă șansa de a atinge un nivel de educație corespunzător particularităților individuale, premisă a unei bune integrări sociale și profesionale. Specificul școlarizării la domiciliu este reprezentat de adaptarea desfășurării procesului instructiv-educativ la posibilitățile de educație individuală ale fiecărui elev și la mediul în care se desfășoară acest proces.

Obiectivele urmărite prin școlarizarea la domiciliu sunt:

-Asigurarea continuității școlarizării, care să permită elevului să promoveze anul de studii în curs sau să participe la evaluările organizate pentru finalizarea unui nivel de învățământ;

-Crearea și dezvoltarea unei bune relații de comunicare între mediul școlar și cel al elevilor/tinerilor școlarizați la domiciliu;

Asigurarea cadrului de acțiune comună a cadrelor medicale și a cadrelor didactice implicate în recuperarea și educația elevilor.

Beneficiază de școlarizare la domiciliu, pe o perioadă determinată, elevii nedepășabili, cu boli cronice, cu sau fără alte deficiențe asociate și elevii aflați în stare de convalescență de lungă durată, după afecțiuni/traumatisme care au necesitat sau nu intervenții chirurgicale, tratamente spitalicești, etc

BIBLIOGRAFIE:

1. Bunch, G, *Inclusion: 1999, How to, Essential classroom strategies, Toronto, Inclusion Press*
2. MEC, UNICEF, *Dezvoltarea practicilor incluzive în școli, 1999, Ghid managerial, București, 1999*
3. ORDIN Nr. 5574 din 7 octombrie 2011 pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă

doctorand Nicoleta Alexandra Ungureanu

e-mail:alexandraungureanu@yahoo.com

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Republica Moldova

CONSECINȚELE DIVORȚULUI ASUPRA COPILOR DIN PUNCT DE VEDERE SOCIAL ȘI EDUCAȚIONAL

Rezumat: Prin acest articol ne propunem să arătăm care sunt consecințele divorțului din punct de vedere social și al rezultatelor școlare asupra copiilor. Scopul acestui demers este acela de a înțelege mai bine care este impactul emotional al divorțului asupra școlărilor și cum putem manageria noi, cadrele didactice, această situație pentru ca elevul să treacă mai ușor prin această episod al vieții sale.

Cuvinte cheie: copii, divorț, școală, profesori, părinți;

Concepția despre divorț s-a schimbat profund în societatea contemporană. Divorțul nu apare ca un eșec, ci ca o soluție și ca un început pentru o viață mai bună. La nivelul celor doi parteneri, efectele psihologice depind foarte mult de copii, dacă există sau nu, de investițiile afective făcute în căsnicie, de cine a inițiat divorțul, de valoare partenerilor pe piața erotică și maritală, de densitatea rețelei de rude și de prietenii fiecăruia.

Divorțialitatea afectează diferit femeia și bărbatul. Bărbații suferă după copii, în cazul în care aceștia există, că nu mai sunt lângă ei sau se îngrijorează de situația lor. Mama cu un copil are o situație materială mult mai grea comparativ cu familiile complete. Femeile rămase singure cu copii decad economic din mai multe motive: câștigă mai puțin, fostul soț nu o mai susține material, iar statul și societatea oferă un ajutor neîndestulător.

Consecințele asupra copilului sunt multiple. În societățile tradiționale există tendința de stigmatizare a copilului ai căror părinți sunt despărțiți. În societatea modernă urbană, acest lucru aproape că nu contează. Există o serie de efecte psihologice în legătură cu identificarea de rol de sex și formarea unor atitudini față de familie și muncă. În cazul în care copilul rămâne cu mama și este băiat, poate apărea fenomenul de supraprotecție maternă. Femeia, rămasă singură cu baiatul își revărsă asupra acestuia toată dragostea și afectivitatea. Ea poate avea un astfel de comportament și datorită faptului că se ferește să fie acuzată de fostul soț sau de rude că nu-și îndeplinește cu seriozitate rolul de mamă. Fenomenul de supraprotecție poate avea consecințe negative asupra copilului cu privire la viitorul lui statut marital, în distribuția sarcinilor domestice în familia pe care o va avea.

Dacă după divorț, copilul continuă să interacționeze cu celălalt părinte, în speță cu tatăl, aceste interacțiuni trebuie să fie sistematice și pozitive. Sistematic adică regulat și des, iar pozitiv înseamnă ca tatăl să-și păstreze autoritatea rezonabilă, să fie cald și înțelegător. Studiile arată că stima de sine a copilului este afectată mai mult la familiile cu conflicte decât la cele monoparentale. Mediul propice dezvoltării copiilor este familia intactă, fericită.

Comportamentul social (antisocial) al copilului și performanțele sale școlare sunt afectate radical de lipsa unui părinte, în special al tatălui. Impactul negativ al divoțului asupra copilului depinde [6, p.36] în principal de gradul de conflictualitate al familiei care s-a destrămat, sănătatea mintală a părinților, densitatea rețelei sociale a actualei familii a copilului și vârsta pe care o avea copilul în momentul divorțului. Vârsta copilului pare să fie cel mai relevant factor ce îi influențează reacțiile. Preadolescenții au tendința de a-și blama tatăl că a părăsit familia sau pe mamă că l-a făcut să plece. De multe ori ei se autoblamează, crezând că tatăl a plecat din cauza lor. Adolescenții nu își asumă în aceeași măsură vina, condamându-i că le-au stricat viața.

Realitatea divorțului este una amară și pare să-și lase amprenta în mintea și sufletul indivizilor pentru tot restul vieții. Analizând rezultatele unor studii din Marea Britanie, Statele Unite, Australia și altele acestea arată că, copiii proveniți din familii cu părinți divorțați prezintă diferențe mici sau constante în viața lor ulterioară în sensul că au o stimă de sine mai scăzută, rezultate școlare mai slabe, iar ca adulți, schimbă mai des slujbele și sunt mai predispuși la divorț.

Cu pași mărunți dar însemnați, legislația și actele judecătorești tind în toată lumea să lucreze în lumina principiului „ce-i mai bine pentru copil”, atunci când se produce divorțul. Fără un cadru legal și stabilirea unei sentințe judecătorești a unor obligații parentale, este greu de închipuit cum ar putea fi soluționate aceste probleme, ca multe altele de altfel, din cadrul societăților contemporane. De-a lungul anilor s-au adunat argumente solide că este spre binele ambelor părți, și cu deosebire pentru copii, să funcționeze instituția numită medierea divorțului, prin care persoane specializate (asistenți sociali, terapeuți maritali), asistă cuplul în timpul și după procesul legal, să rezolve problemele personale, juridice legale de custodia și întreținerea. Medierea va oferi cea mai sănătoasă alternativă pentru finalizarea divorțului. De asemenea medierea oferă o experiență educațională alături de un profesionist care poate să discute despre dificultățile copiilor și să propună inclusiv modele de soluționare [2, pp.31-45]. Oricât de complexă ar fi, nu în toate cazurile medierea dă roade, dar la scară statistică se constituie într-o modalitate eficientă de a minimiza efectele divorțului.

Divorțul are în general consecințe negative asupra părinților celor care divorțează. Există mai multe motive: se perturbă relațiile bunicu-nepoți, relații în care se investește multă afectivitate; În măsura în care divorțul este văzut ca un eșec, părinții celor divorțați suferăși din cauza presiunii psihologice a rudelor și cunoștințelor. În comunitățile rurale sau în cele urbane mici, părinții ai căror copii pleacă din localitate au divorțat sau sunt pe cale să o facă răspund cu multă jenă și reținere la întrebările curioase ale vecinilor sau cunoștințelor.[6, pp.43-48]

Modificarea responsabilităților parentale

Divorțul a devenit mai mult decât un proces privat care implică doar cuplul, pentru că toți ceilalți membri ai familiei, copiii și prietenii sunt afectați de ruptură. Dacă partenerii suportă greu divorțul, copiii devin în mod sigur adevărate victime. Copilul este supus rând pe rând tensiunilor afective, conflictelor, agresiunilor fizice între părinți. Copilul se confluctualizează profund înainte de a trăi evenimentul ruptură, de fapt de motivele invocate în fața justiției fiind mai întotdeauna circumstanțiale. [3, p. 73].

Copiii oferă prin comportamentul lor semne de stres, plângând, având tulburări de hranire, de odihnă, probleme biologice, și de asemenea manifestând agresiune în relația cu ceilalți copii. În general ei se simt vinovați de divorțul părinților. Copiii cu vârsta între 7-8 ani sunt încercați de sentimente de frustrare, confuzie, anxietate, mulți dintre ei căutând contactul cu părintele absent. Pentru copiii între 9-12 ani, ruptura între părinți este mai clară, modalitățile de manifestare sunt mai sobre; ei sunt capabili să

pună în funcțiune diferite mecanisme de protecție și să lupte împotriva propriilor stări psihologice. Mulți dintre ei nu reușesc să-și controleze anxietatea, rușinea, durerea și sentimentul neputinței.[7, p. 36]

În cadrul familiei, oricare ar fi părintele singur (mama, tata), acesta va trebui să se adapteze unui anumit stil de viață care implică mai multe solicitări și un alt mod de interacțiune, în vederea reacomodării și re consolidării familiei. Relațiile intrafamiliale se schimbă substanțial în condițiile monoparentalității. Odată cu creșterea responsabilităților se manifestă și nevoia de a comunica mai intens cu copiii. Singurul adult din familie va trebui să se „împartă” între rolul de tată și cel de mamă.

Pe acest fond se manifestă două tendințe: nevoia de suport și sprijin a părintelui singur crește substanțial, în timp ce resursele sale pentru reciprocitate se micșorează. Este posibil ca prin strângerea cercului de prieteni să apară un anumit grad de izolare socială. În România familiile monoparentale sunt destul de răspândite. O contribuție importantă la schimbările aduse în atitudinea paternă revine normelor instituționale adoptate în unele legislații începând din anii '80. Acestea încercă să prezerve cuplul parental și după disoluția cuplului conjugal, introducând concepte precum „custodie partajată” sau „autoritate parentală”. În practica judiciară în 9 cazuri din 10 copilul este încredințat mamei, considerându-se că aceasta răspunde mai bine nevoilor copilului.[5, pp. 12-19]

Așteptări ale copilului cu părinți divorțați

Mediul familial este unul afectiv și protector, în măsura în care răspunde trebuințelor copilului, atât de natură fiziologică, cât și spirituală. În cazul în care intervine divorțul, atunci dezorganizarea structurii și funcționalității familiei, apare ca un factor intens vulnerabilizator. Dacă un părinte lipsește mai mult timp, copilul este supus la motivații, tendințe și norme ce-i vor afecta dezvoltarea. În tot acest timp copilul se simte eliminat din aria centrului de interes al familiei, își pierde încrederea în părinți și simțelipsit de protecția pe care i-o ofereau părinții și se vede pe sine abandonat.

Cea mai mare problemă pe care o au copiii este teama de a pierde atașamentul și dragostea părintească. În fața divorțului fiecare copil reacționează diferit, iar rănilor sunt mult mai profunde decât ale celor doi parteneri care se despart. Drama prin care trece copilul se complică mai mult atunci când apar diverse certuri între părinți sau rude apropiate. În această situație, sentimentele negative ale copilului se amplifică. Copilul mic are propriul univers în care sunt incluși ambii părinți, iar vestea că aceștia se despart este înțeleasă de copil ca distrugerea propriului univers personal. Din cauza egocentrismului, copiii mici își vor imagina că este vina lor că părinții nu se mai iubesc și se despart.

Este recomandat ca părinții să acorde prioritate nevoilor copilului și să-l ajute să treacă prin această experiență într-un mod cât mai puțin traumatizant. Ajutorul poate veni și din partea rudelor sau a cadrelor didactice ale copilului. Teama de necunoscut îl va face pe copil să facă tot ce-i stă în putere pentru a aduce părintele plecat înapoi. Va fi mai cuminte, mai harnic, va lua note mai bune doar pentru a aduce părintele plecat.

Într-un final copilul va accepta că divorțul nu poate fi evitat, iar el va trebui să se obișnuiască cu ideea. Adesea, unul sau ambii părinți vor încerca să-l folosească pe copil pentru a-l răni pe celălalt. Acest tip de comportament poate face mai rău decât divorțul în sine. Mai mult, părinții supărați unul pe celălalt, vor folosi copilul ca un intermediar, mesager între ei. „Spune-i tatălui tău ca data viitoare să nu mai întârzie!” sau „Spune-i mamei tale data viitoare să te îmbrace mai bine!” Acest comportament este foarte periculos pentru copil. El nu vrea să fie mesagerul unor vești rele. Adesea adulții cred că copiii sunt doar niște victime ale destrămării familiei. [4, p. 134]

Sfaturi pentru a vă ajuta copiii după divorț:

1. Ajutați-vă copiii să își exploreze propriile sentimente fără a-i influența cu propriile voastre sentimente. În cazul în care credeți că vă este imposibil să formulați comentarii pozitive, afirmațiile neutre despre celălalt părinte sunt mai bune decât cele negative.
2. Nu criticați situația locuinței, obișnuințele alimentare, alegerea prietenilor, a activităților sau deciziile parentale ale celuilalt. Dacă aveți motive de îngrijorare, adresați-vă personal celuilalt fără să audă copilul.
3. Nu încurajați copiii, sub nicio formă să fie spioni sau să-l bârfească pe celălalt părinte. Acest lucru le poate crea multe sentimente de vinovăție.
4. Asistați la împărțirea lucrurilor copilului astfel încât ei să se simtă confortabil în ambele case.
5. Nu dați voie copiilor să vă manipuleze sau să pună dușmănie între voi.
6. Fiți sinceri cu copiii voștri, dar nu-i împovărați cu mai multe decât pot suporta, din punct de vedere emoțional și al dezvoltării lor.
7. Depuneți eforturi pentru a dezvolta o atitudine pozitivă, entuziasă, optimistă cu privire la custodie și la planificarea accesului la copii.
8. Nu vă dezamăgiți copiii prin a fi lipsiți de constanță sau prin a fi imprezvizibili. Copiii se simt extrem de răniți dacă anulăți timpul pe care trebuie să-l petreacă cu el, dacă apăreți mai târziu pentru a-i lua sau dacă îi aduceți mai devreme.
9. Învățați să vă împărțiți copiii în manieră confortabilă. Renunțați la nevoia de a vă implica prea mult în viața celuilalt sau de a controla ceea ce face cu copiii. Încercați să aveți încrederea în celălalt ca părinte chiar dacă v-ați pierdut încrederea ca soț sau prieten.
10. Învățați să vă reclădiți viața, transformând-o în una în care creșteți pe toate planurile, în care ați devenit mulțumiți de propria persoană și în care sunteți optimiști în privința viitorului. Sentimentul vostru de bunăstare și de speranță va influența adaptarea copiilor în maniere extraordinare. [2, pp. 73-74]

Consecințe în plan socio-relațional și educațional al divorțului părinților

Prin familie, copilul participă la o viață socială intensă și variată, înainte chiar de a fi conștient de această participare; viața sa sentimentală se ealiborează înainte ca limitele care îl separă de altul să fie chiar trasate. Într-o lume populată de alte ființe, prin jocul comparațiilor, al imitațiilor, al rivalităților al satisfacțiilor și decepțiilor, individul își găsește statutul propriu și caută să și-l păstreze. Numai adaptându-se la aceste manifestări, copilul își definește rolul pe care îl trăiește în relația cu ceilalți. [8, pp. 202-205].

Odată cu separarea părinților, copiii se confruntă cu o mulțime de probleme: le este dor de celălalt părinte, când sunt mici se învinovătesc de divorțul părinților, alții încercă să-i împace, sunt triști, se plâng, unii dezvoltă comportamente negative. Pentru adulți este foarte dificil să-i ajute pe copiii să facă față durerii separării. Copiii care se tem să nu-și rănească mama sau tatăl rămân fără răspuns și acesta este momentul în care o rudă sau bunicii pot interveni. Ei au nevoie să știe ce se întâmplă și să li se spună adevărul conform vârstei lui.

Furstenberg, în 1991, afirmă: „Majoritatea copiilor afectați de divorț prezintă probleme comportamentale înainte de divorțul propriu-zis. Acesta doar le intensifică. Temperamentul adolescenților și factorii familiari solicitanți cu care se confruntă reprezintă alte forțe care afectează modul în care se manifestă aceștia într-o situație de divorț. Adolescenții cu temperamente dificile se comportă diferit față de cei cu o fire mai liniștită. În ceea ce privește factorii familiari stresanți aceștia diferă în funcție de situația de divorț. Ele se deosebesc în funcție de probleme existente și de metodele de a le depăși.”[1, p.95]

Unii cercetători ne sugerează faptul că ar exista diferențe în funcție de vârstă și sexul copiilor, în ceea ce privește adaptarea lor la divorț. Aceștia prezintă și câteva argumente. Astfel, s-a constatat că fetele se acomodează, în general, mai bine, deși nu neapărat, și la o eventuală recăsătorire a mamei custode. Există o diversitate largă a nivelurilor de adaptare, în funcție de personalitatea copilului și de condițiile din familie. Același lucru este valabil și pentru vârstă. Copiii forate mici, sub 4 ani, pot să nu observe absența unui părinte, pe care l-au și înaintea foarte rar; dacă mama, ca principală persoană care s-a ocupat de îngrijirea lor, se comportă bine, e posibil ca ei să nu fie afectați semnificativ. E mult mai probabil ca ei să se adapteze foarte bine și unei noi recăsătoriri a părintelui custode.

Oricum, dacă sărăcia se dovedește a fi o consecință a separării sau o precede pe aceasta, copiii sub 10 ani tind mai mult să fie afectați decât adolescenții, în special în termenii dezvoltării lor intelectuale. Noi cercetări indică cu claritate că sărăcia din perioada copilăriei timpurii împiedică dezvoltarea cognitivă și verbală. În consecință, întârzie adaptarea copiilor la cerințele grădiniței. Mulți dintre ei ajung în clasa I nepregătiți pentru a citi și în felul acesta un ciclu educațional este ratat, încă de la început. În contrast, un copil care devine sărac doar în timpul adolescenței poate avea deja o bază solidă, pe care să-și întemeieze succesul școlar.

Adesea copiii cu vârste cuprinse între 3 și 10 ani pot fi cei mai expuși să capteze influențe negative, pentru că nu sunt suficient de maturi să înțeleagă pierderea și circumstanțele familiale schimbătoare. La fel de bine însă, și copiii cei mai mari pot fi afectați semnificativ. Pentru copii, o situație dificilă poate apărea când părintele custode pierde ocazia de a comunica cu el și de a-l monitoriza. Adolescența este o perioadă în care „tentațiile” către devianță abundă, iar un tânăr lipsit de susținere parentală se poate „pierde” sub influențele negative ale celor de vârstă sa. Și întotdeauna rezultatele școlare au de suferit.

Băieții au de suferit în școală pe parcursul stadiilor inițiale și în primii doi ani după divorț; suferă un declin în performanța academică; devin mai expuși la consumul de droguri și alcool, prezintă un risc mărit de comportament agresiv, acumulează un procent mai mare de abandon școlar decât cei neimplicați în situații de divorț.

Fetele prezintă semne de depresie după divorț și după schimbările survenite în viața lor. Tot ele înregistrează o scădere performanței școlare, acumulează un procent ridicat de abandon școlar, în comparație cu cele din familiile intacte și își părăsesc căminul, alăturându-se unei persoane mai mature și începându-și relațiile intime mai devreme.

Sunt oare ajutați copiii de recăsătorirea părinților?

Nu există foarte multe cercetări pe această temă. În SUA studiile arată că, în vreme ce recăsătorirea mamei poate sprijini financiar familia și poate fi foarte bună pentru mamă, adesea are consecințe negative asupra copiilor, în special pentru fetele care au avut o relație foarte bună cu mama lor. Acestea îl detestă pe intrus, în timp ce băieții profită de ocazie pentru a-și petrece cât mai mult timp departe de casă.

Adolecenții întârziți și tinerii adulți tind să-și părăsească familia, odată cu recăsătorirea părintelui custode. Acesta poate fi rezultatul conflictului cu noul părinte vitreg sau al faptului că noul cuplu nu îl face pe copil să se simtă binevenit sau pentru că subtil sau nu, este „încurajat” să plece. Există și o parte pozitivă, mulți copiii apreciind prezența unui părinte vitreg, afecțiunea acestuia. Mai mult decât atât, mulți băieți sunt avantajați de un rol suplimentar de adult autoritar în familie. Mulți copii beneficiază de rețeaua de rudenie extinsă la bunici și frați vitregi. Studii asupra copiilor, au arătat că cei care au trecut printr-o recăsătorire a părintelui custode, sunt puternic atașați de familia reconstituită și „benefiază” emoțional în urma acestui proces.

Trauma divorțului părinților este amplă și se poate dezvolta imprevizibil. Niciunul dintre părinți nu își recunoaște culpa, fapt care influențează înțelegerea copilului a propriei situații. De multe ori copilul este pus să aleagă între mamă și tată, lucru foarte neplăcut pentru el. Copilul nu este o ființă rațională pentru că nici părinții lui nu sunt.

Investigarea mai îndeaproape a efectelor divorțului asupra copiilor a nuanțat imaginea populară tipică asupra fenomenului, care enunță ”bieteii copii cu părinți divorțați”, înțelegând prin aceasta că prin divorț, copiii suferă. În acest sens s-au formulat următoarele cinci constatări principale [6, p. 58]:

- În cazul în care după divorț copilul continuă sistematic să interacționeze cu celălalt părinte nu există diferențe pentru profilul psihocomportamental al copilului cu un părinte și cu cel din familia biparentală.
- Stime de sine este afectată negativ la familiile cu conflicte decât cele normale. Ca familia monoparentală să funcționeze normal nu mai trebuie să existe conflicte între părinți.
- Comportamentul social și antisocial al copilului și performanțele sale școlare nu sunt afectate de lipsa unui părinte, în special a tatălui.
- Comparând copiii biparentali cu monoparentali se observă că ultimii au performanțe școlare mai slabe, în cazul lor existând și mai multe cazuri de devianță.
- Impactul negativ al divorțului depinde de mai mulți factori:
  - gradul de conflictualitate al familiei destrămate;
  - sănătatea mintală a părinților;
  - densitatea rețelei sociale a actualei familii a copilului;
  - vârsta pe care a avut-o copilul la divorț;

Copiii sunt viitorul nostru și merită toată atenția și sprijinul nostru. Adulții divorțează unii de ceilalți, dar în niciun caz de copiii lor, însă pentru aceștia din urmă perspectiva pare diferită.

1. Bibliografie:

1. A. Pescaru. Bălan – *Familia azi. O perspectivă sociopedagogică*. București, Editura Aramis, 2004, 175p, ISBN: 973-679-042-8 ;
2. E. Craig – *Divorțul sănătos*, Editura Trei, 2008, 271p, ISBN: 978-973-707-229-0;
3. E. Stănculescu – *Sociologia educației familiale*, Editura Polirom, 1997, 280 p, ISBN: 973-9248-69-1;
4. Mitrofan – *Psihologia, psihoterapia și consilierea copilului*. București, Editura Sper, 2001, 373p, ISBN: 973-99221-9-8;
5. L. Parkinson – *Separarea, divorțul și familia*. București, Editura Științifică și Tehnică, 1993, 176p, ISBN: 973-96300-0-6;
6. P. Iliuț – *Sociologia și antropologia familiei*, Editura Polirom, 2005, 296p, ISBN: 973-46-0077-X;
7. P. Lucas, S. Leroy – *Divorțul pe înțelesul copiilor*, Editura Cartier, 2008, 95p, ISBN: 978-997-579-397-1;
8. P.A. Osterrieth – *Copilul și familia*. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1973, 242p;

Autor: Felicia Oblesniuc

e-mail: oblesniucfelicia@gmail.com

Școala Profesională Specială din Câmpulung Moldovenesc

Rezumat: Prin acest articol ne propunem să arătăm că acei copii care se confruntă cu probleme speciale au dreptul și se pot bucura de o viață cât mai apropiată de normalitatea dacă beneficiază de sprijinul cadrelor didactice și nu în ultimul rând al familiei.

Cuvinte cheie: Educație specială, elevi, profesori, școală, dizabilitate;

Nu are rost să definim încă o dată dizabilitatea, deoarece definiția ei o găsim în cărți de specialitate ,în dicționare, tratate, etc....De multe ori mă gândesc că ne raportăm la definiții, dar nu încercăm suficient să înțelegem , OMUL, sufletul celui care se confruntă cu această problemă zi de zi și în cazul meu ,al copilului care se confruntă cu o formă de dizabilitate.

Cred că este mult mai important să vorbim despre ea și să înțelegem cum o privim noi ceilalți.

Astăzi vreau să vorbesc despre copiii care au o astfel de problemă și cum încearcă ei să se adapteze la cerințele și timpurile noastre.

Știm că un copil cu SD sau ADHD, TSA este atipic, adică foarte simplu într-un limbaj popular putem spune că este „diferit”. Dacă un copil fără tulburare înțelege mesajele transmise, execută sarcinile primite, râde se joacă , pentru un copil atipic lucrurile nu sunt atât de simple. Privindu-i cu atenție vezi din privirea lor că ei încearcă să ne atragă atenția asupra acestui aspect și strigă după ajutor.

Cum i-a afectat pe acești copii mediul on-line?

Un adevăr trist și dureros este că învățământul on-line a venit ca un uragan peste ei și nu au înțeles ce li se întâmplă și de ce au ajuns ei dintr-o dată să participe la lecții din fața calculatorului, când până în acel moment accesul le era interzis.

După ce au revenit la școală fizic, am încercat să înțeleg toate mesajele transmise de un copil cu SD, nonverbal. Cât de greu i-a venit să interacționeze cu ceilalți, să participe la lecții din nou, nu pot să vă spun...dar știu că a încercat prin furia lui, prin nerespectarea regulilor din clasă să ne transmită că nu este OK să lași un copil să stea acasă, să facă lecții din fața calculatorului și după aceea să-l readuci la clasă și să poți să mergi înainte cu ceea ce ai făcut până atunci.

Aspectele acestea mi-au atras atenția și am vrut să scriu câteva rânduri în primul rând pentru părinți și mai apoi pentru cadrele didactice care lucrează cu copii atipici. Vreau să vă spun cât de importantă este să nu renunțăm la oamenii care interacționează cu ei, răbdarea, respectarea regulilor, fermitatea .Vrem sau nu vrem să acceptăm ,din păcate există tot mai multe cazuri de copii diagnosticați cu fel și fel de dizabilități.

Să încercăm să-i înțelegem,să-i ajutăm și să facem tot ce putem pentru integrarea lor în societate!

Indiferent că lucrăm învățământul special , în învățământul de masă caută să-i înțelegi, să-i ajuți să progreseze, să le asiguri atenția de care au nevoie și cel mai important : „nu fii indiferent!”

Prof. Balercă Vasilica

e-mail: balerca_vasy@yahoo.com

Școala Profesională, comuna Petricani - Neamț

MODALITĂȚI DE ABORDARE A PROCESULUI INSTRUCTIV-EDUCATIV DIN PERSPECTIVA DEZVOLTĂRII GÂNDIRII CRITICE

REZUMAT: Utilizarea jocului didactic în activitățile matematice, vizând înțelegerea noțiunilor și a conceptelor specifice acestei științe, determină elevul să învețe cu plăcere, să aibă o comportare mult mai activă, acceptând competiția cu sine însuși dar și cu ceilalți parteneri de joc, să devină interesat față de activitatea ce se desfășoară și, nu în ultimul rând, un factor favorizant al gândirii critice . În condițiile în care jocul didactic matematic este bine organizat și dirijat cu pricepere determină înțelegerea și însușirea unui volum de cunoștințe și, în condițiile exersării acestora într-un sistem dirijat se va ajunge la construirea unor structuri mentale și la dezvoltarea unor capacități intelectuale .

CUVINTE CHEIE: Joc didactic, gândire critică, organizare, structuri mentale, participare activă

Cerințele crescânde ale societății contemporane impun învățământului sarcini importante în scopul înarmării tinerei generații cu cunoștințele necesare dezvoltării multilaterale. Pentru aceasta, școala trebuie să utilizeze cele mai eficiente căi, cele mai variate mijloace care să asigure creșterea ritmului de însușire a cunoștințelor.

Analizându-se nereușita la învățătură a copiilor, s-a constatat că aceasta se datorează, între altele, necultivării atente a intereselor elevilor, în vederea achiziționării noilor cunoștințe. Cu alte cuvinte, progresul în procesul de învățământ este condiționat într-o măsură covârșitoare de o motivație superioară din partea elevului, exprimată prin interesul său nemijlocit față de problemele ce i se oferă, prin plăcerea de a se cunoaște și explora necunoscutul, prin satisfacțiile ce le are în urma eforturilor sale.

Prin urmare, strategia didactică trebuie să includă neapărat în coordonatele sale și această preocupare a educatorului prin captarea și menținerea, în permanență, în condițiile de „ înaltă tensiune” a atenției și interesului elevului.

Una dintre căile de realizare a acestui obiectiv o reprezintă jocul didactic, punte ce poate uni școala cu viața, activitate aparent facilă, totdeauna atractivă, care pune în funcțiune toate forțele intelectuale ale copiilor, precum și trăirile afective. Asemenea mijloc instructiv-educativ are valori formative cu atât mai profunde cu cât decurg mai firesc din trebuințele și atracțiile elevilor și creează climatul afectiv și intelectual propice dezvoltării intelectuale independente.

Un proces de învățare modern se cere astfel organizat, încât să-i ajute pe elevi să prezinte cunoștințele într-o formă personală, să caute soluții originale, să grupeze și să ierarhizeze ideile. Acestea sunt, de fapt, dezideratele esențiale ale educării gândirii creatoare la elevi. Creativitatea – arată Al. Roșca – presupune atitudinea creativă în fața dificultăților.

Într-un sens mai larg, gândirea creativă este considerată capacitatea umană de a găsi idei, metode, soluții noi, de a da naștere unor lucruri necunoscute anterior, care nu sunt noi pentru societate, dar la care s-a ajuns pe o cale independentă.

Acest mod de definire a gândirii divergente se referă la creativitatea manifestată de elevi în școală la diferite discipline de învățământ. La nivelul copiilor din ciclul primar, orice rezolvare de situații problematice constituie, în același timp, o manifestare a creativității gândirii lor. Principala caracteristică a gândirii creative la elevi este noutatea sau originalitatea soluției găsite, a ideii emise.

Copilul de vârstă școlară mică adoptă o atitudine creatoare atunci când, pus în fața unei probleme, îi restructurează datele, descoperă căile de rezolvare, o rezolvă într-un mod personal.

Școala trebuie să-l pună pe elev în situația de a poseda cât mai devreme mijloacele proprii de însușire a cunoștințelor, de prelucrare și integrare a acestora în sisteme și structuri noi și de aplicare a lor în practică, în mod creator.

În tot ceea ce fac, micii școlari își pot manifesta o atitudine creatoare. Există modalități specifice de exprimare a potențialului creator în cadrul oricăror activități desfășurate în școală, inclusiv al celor de matematică.

Cultivarea gândirii divergente la elevi este realizabilă, învățarea de tip creator impunând anumite premise ce se constituie drept cerințe specifice: însușirea unei atitudini creatoare elevilor, a unui stil de gândire creator, independent, liber; orientarea elevilor spre nou, asigurarea unui climat propriu manifestării spontane și fără temeri a acestora; încurajarea efortului creativ încă de la primele manifestări, asigurarea încrederii în sine, incitarea gândirii copiilor la diferite operații și în diverse direcții.

Abordarea în ultimul timp a aspectelor enumerate mai sus de un număr mare de cercetători, abordare concretizată într-un număr important de studii și articole, precum și faptul că în practica învățământului primar românesc s-au regăsit în măsură insuficientă anumite aspecte (de exemplu, problematica potențialului creativ), deși specialiștii cred că în viitor programa trebuie modificată, ținându-se cont de realitățile școlii, ale contextului social și de sugestiile experților, au reprezentat motive ale realizării unei investigații practice, a unei cercetări întreprinse în anul școlar 2006 – 2007. Acest demers a demonstrat că forța creativă a copiilor este fecundă, că elanul lor creator este tonic și novator. Descoperirea capacității de a gândi creativ încă din starea potențială, presupune priceperea învățătorilor de a vedea, de a simți pulsul. Depistarea creativității este o îndatorire a tuturor educatorilor. Dar, a o depista numai și a o înregistra ca atare, înseamnă a te opri la jumătatea drumului. Finalitatea actului educativ este însă realizarea, adică opera. Iar acest lucru înseamnă făurirea laturii creative a personalității fiecărui elev.

Pe drumul lung străbătut de copil, de la creativitate în stare potențială până la creativitate emergentă, implicațiile învățătorului sunt de neînlocuit. El trebuie să-și propună un sistem de strategii care să aibă între obiectivele prioritate, cultivarea gândirii divergente.

Inventivitatea învățătorului este măsura pregătirii psihologice a copiilor pentru o învățare creativă, pentru o reală dezvoltare a spontaneității și creativității actului învățării și formării aptitudinilor creației propriu-zise.

Este creativă o minte totdeauna în lucru, totdeauna pornită să întrebe, să descopere probleme unde alții găsesc răspunsuri satisfăcătoare, capabilă de judecăți autonome și independente. Creativitatea înseamnă muncă, premisa indispensabilă a oricărui succes, în orice domeniu. Nici un creator de marcă nu a ajuns să aibă un renume fără muncă.

Ipoteza de lucru care a stat la baza experimentului constatativ – ***gândirea divergentă a școlarului mic poate fi dezvoltată în condițiile rezolvării diferitelor situații problemă impuse de implicarea în jocurile didactice matematice*** – cu certitudine, după un an de activitate intensă cu lotul experimental, este confirmată.

Elevii supuși antrenamentului au căpătat mai multă încredere în ei, în puterea gândirii și imaginației lor creatoare. Dând frâu unui anumit non-conformism, dar păstrând limitele decenței și ale buneicuviențe, s-a observat la micii școlari manifestarea unei atitudini degajate, liberă de orice canoane rigide, de prejudecăți și de rigori impuse.

În sistemul influențelor ce se exercită pe diferite căi pentru creșterea acțiunii formative a școlii, jocul didactic are un rol important, deoarece, putând fi inclus în structura lecției, se poate realiza o îmbinare între activitatea de învățare și joc, îmbinare care facilitează procesul de asimilare, fixează și consolidează cunoștințele.

În structurarea jocurilor pentru clasa a II-a, am pornit de la necesitatea de a introduce în lecțiile de matematică, mijloace care să acționeze asupra tuturor factorilor psihici, ce participă la realizarea procesului de cunoaștere: ***gândirea***, memoria, atenția, ***imaginația*** și care să stimuleze în același timp, formarea și dezvoltarea unor trăsături de caracter.

Nevoia de joc și acțiune a copilului, respectarea unor reguli, implicarea directă în executarea sarcinii, transpunerea în diferite situații, sunt elemente ce stimulează și consolidează unele trăsături ale personalității.

Activitățile desfășurate în cadrul orelor de matematică au fost chemate să concure la un act educațional cât mai complet și complex. S-a urmărit dezvoltarea la elevii cu care s-a lucrat a spiritului de observație, a perspicacității, a priceperilor și deprinderilor de rezolvare și compunere a unor tipuri diferite de probleme, a spiritului competitiv, dar și de echipă, a gândirii divergente – caracterizată prin fluentă, flexibilitate, originalitate. Prin aceste activități variate, incitante, s-a reușit atingerea obiectivelor propuse, o dovadă fiind și rezultatele finale la matematică ale copiilor.

Experimentul derulat a constituit și prilejul depistării măsurii în care mediul social și familial își lasă amprenta inclusiv asupra gândirii creatoare a elevilor. S-a văzut că elevii care provin din medii familiale favorizate obțin rezultate deosebite, făcând față cerințelor procesului educativ. Explicația rezidă în condițiile oferite de aceste medii: cultură, civilizație, mijloace de informare moderne, preocupări variate, modalități de petrecere a timpului liber în mod plăcut și util, gust estetic etc. Toate acestea reprezintă încă, pentru unii copii ai lotului experimental, goluri pe care școala se străduiește să le umple ținând către asigurarea nu numai a laturii formale, ci și a celei nonformale și informale a educației acestor elevi.

Pe toată perioada cercetării a fost observată permanent și conduita elevilor care gândesc creativ, în diferite împrejurări. Aceasta poate fi definită sub titlul unui „portret – robot” care s-ar prezenta astfel:

- pătrunde conținuturile, le prelucurează; se poate detașa de informație, exprimând-o într-o manieră personală; are inițiativă intelectuală;
- are încredere în forțele proprii, știe că se poate descurca în orice situație, are înclinație spre risc;
- soluționează „altfel” unele probleme;
- rezolvă singur sarcinile de tip școlar;
- are și alte preocupări în timpul lecțiilor (desenează, citește, se joacă, se agită, „visează”);
- este mereu activ și curios;
- îi place să propună diferite jocuri;
- nu este sociabil în raporturile cu ceilalți;
- are un nivel superior de aspirații și interese variate;
- nu este mulțumit cu prima formă a produsului activității, etc.

În concluzie, se poate afirma că, printr-o muncă perseverentă, învățătorul are șansa de a institui o atmosferă propice gândirii divergente, cultivând un stil creator la școlarii săi și, prin aceasta, îmbogățind potențialul și procesul creativ. Importanța acestui aspect rezultă din faptul că, activitatea creativă este considerată ca reprezentând cel mai înalt nivel comportamental uman, capabil de a antrena și focaliza toate celelalte niveluri de conduită biologică și logică (deprinderi, inteligență), precum și toate însușirile psihice ale unui individ (***gândire***, memorie, atenție, voință, afectivitate) în direcția pentru care acesta este pregătit și preocupat în vederea realizării unor produse ce se caracterizează prin originalitate, noutate, valoare și utilitate socială.

Ilustrarea diferitelor aspecte teoretice legate de rolul jocului didactic matematic în dezvoltarea gândirii critice, de particularitățile acesteia la vârsta școlară mică precum și încercarea de a cunoaște, a stimula și a dezvolta capacitatea de a gândi divergent a școlarilor mici, constituie principalele coordonate ale lucrării și creează premisa continuării cercetării, pe aceeași linie, încercând găsirea unor modalități concrete de implementare în activitatea didactică a metodelor moderne sau optimizarea celor clasice, pentru a deveni activ – participative și a ajuta la atingerea obiectivului major al învățământului de a pregăti, la elev, calitățile unui om modern, capabil să se adapteze rapid la dinamica vieții sociale.

„Străduiește-te să-ți faci datoria și atunci vei afla cât prețuiești.”

(L.N.Tolstoi)

Prof. psihopedagog Cătoi Daniela,

e-mail: catoidanielaioana@yahoo.com

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă, Brașov

Efectele benefice ale programului de stimulare prin artă combinată asupra integrării sociale și emoționale a copiilor cu deficiență de auz

Rezumat: Programul educativ terapeutic de stimulare prin artă combinată a demonstrat că deficiența de auz nu mai înseamnă limitare iar copilul experimentează noi comportamente care au ca efect o echilibrare a personalității prin dezvoltarea capacității exprimării individuale și autocunoașterii. Este clar că nu putem controla mediul în care trăim dar putem să îi aducem modificări prin crearea unui climat educativ prielnic cu abordări educaționale accesibile.

Cuvinte cheie: deficiență de auz, program educativ terapeutic, stimulare prin artă combinată.

Cercetarea își propune investigarea efectelor benefice ale programului educativ terapeutic de stimulare prin artă combinată, asupra dezvoltării socio-emoționale a copiilor cu deficiență de auz în vederea influențării pozitive a integrării.

Programul educativ terapeutic de stimulare prin artă combinată este o intervenție organizată în mai multe întâlniri de stimulare prin artă, mișcare, joc, teatru, într-o manieră originală de îmbinare, ținându-se cont de obiectivele urmărite și de particularitățile psihice ale copiilor. Prin activitățile acestui program, se pune în evidență rolul foarte important al psihopedagogului care pe lângă activitățile de educație și instruire, desfășoară și activități de armonizare afectivă, activități în care copilul își dezvoltă atitudini pozitive. Acest program educativ-terapeutic își propune reducerea interacțiunilor negative pe care le are copilul în cadrul grupului și promovarea comportamentului de cooperare adică găsirea unor rezolvări la situațiile problemă, împreună cu partenerul. Pentru acest lucru este nevoie de experiențele pozitive cu ceilalți. Am propus în acest sens, jocuri de încredere, jocuri de rol, jocuri desfășurate în perechi, o poveste terapeutică, care îi va ajuta pe copii să găsească soluții pentru situații problemă. În cadrul acestui program, desfășurat pe o perioadă scurtă de timp, copilul experimentează noi comportamente într-un grup de copii. Pentru a obține o intervenție eficientă solicitările vor crește în funcție de cum evoluează copilul.

Obiectivele cercetării:

- O1. Analiza influențelor socio-emoționale asupra integrării educaționale și sociale la copiii deficienți de auz;
- O2. Identificarea unor modalități de echilibrare a personalității prin dezvoltarea capacității exprimării individuale și autocunoașterii;

Ipotezele cercetării:

- I1. Presupunem că existența în mediul incluziv echilibrează personalitatea și îmbunătățește comportamentul adaptativ al preșcolărilor hipoacuzici.
- I2. Presupunem că prin stimularea deprinderilor și capacităților fizice, mintale și sociale ale copiilor cu dizabilități prin programe de intervenție adecvate se va îmbunătăți dezvoltarea emoțională a copiilor cu deficiențe de auz..
- I3. Se presupune că în cazul subiecților la care are loc o colaborare eficientă pe bază de parteneriat, între profesori și părinți vor crește performanțele din domeniul integrării ale acestora.
- I4. Se presupune că între atitudinea cadrelor didactice față de integrare din învățământul special și a celor din învățământul de masă există o serie de diferențe semnificative determinate de profilul specializării acestora și mediul de activitate

Etapele cercetării

1. Etapa preexperimentală s-a desfășurat la începutul anului școlar și a reprezentat etapa constatativă în care s-au desfășurat: 1. Convorbire cu cadrele didactice care au în clasă preșcolari, hipoacuzici, care au fost remarcăți ca fiind mereu suparacoși, triști, agresivi, nu au prieteni, cer aprobarea sau răsplata pentru tot ceea ce fac, cu dificultăți de comunicare. 2. Chestionarul aplicat părinților pentru a stabili cum influențează mediul familial personalitatea copilului, care este nivelul satisfacției părintelui față de integrarea propriului copil, dacă este de acord cu participarea copilului la programul instructiv educativ prin arte combinate și dacă consideră că acest program poate avea influențe pozitive asupra integrării cu succes a copilului. 3. Părerile cadrelor didactice din CSEI-Bv despre integrarea copiilor cu deficiențe în învățământul de masă. Chestionar. 4. Evaluarea preșcolărilor hipoacuzici care au fost remarcăți ca fiind mereu suparacoși, triști, agresivi, nu au prieteni, cer aprobarea sau răsplata pentru tot ceea ce fac, cu dificultăți de comunicare. 5. Întocmirea programului educativ terapeutic, inclusiv a unor propuneri de activități ce ar putea fi incluse în calendarul de activități al acestuia. 6. Distribuirea de materiale informative în domeniul educației către părinți. Este etapa în care se inițiază, de fapt, întregul proces de cercetare psihopedagogică.

2. Etapa formativă - Evaluarea eșantioanelor experimentale și de control, a fost realizată cu ajutorul testelor proiective consacrate, scala Webster, grila de observații a comportamentelor în timpul activităților educative terapeutice. Programul educativ terapeutic s-a desfășurat săptămânal, pe o durată de minim o oră. Evoluția comportamentală a copiilor a fost studiată și cu ajutorul profesorilor și părinților prin intermediul unui instrument de investigare a comportamentelor, sub forma unui chestionar. Monitorizarea programului și consemnarea rezultatelor și observațiilor a fost continuă.

3. Etapa finală - Pe baza administrării aceluiași probe, în condiții identice pentru toți subiecții, la finalul cercetării am concluzionat că participarea copiilor la un astfel de program conduce la dezvoltarea anumitor deprinderi și abilități, ameliorarea imaginii de sine și tulburărilor de comportament, ale copiilor cu deficiențe de auz de vârstă preșcolară. Mai mult, acești copii înregistrează progrese și la nivelul comunicării, prin interacțiune - schimburi de mesaje între participanții angajați în comunicare devenind interacțiune. Efectele benefice ale contactelor cu persoane care aud (copii sau adulți), activitățile desfășurate în comun, se regăsesc în planul dezvoltării afectiv-emoționale și intelectuale ale copiilor cu deficiență și sunt recunoscute atât de profesori cât și de părinți. În multe cazuri, progresul apare în limitele date de deficiență. Este clar că nu putem controla mediul în care trăim dar putem să îi aducem modificări prin crearea unui

climat educativ prielnic cu abordări educaționale accesibile. Atitudinea părinților față de copii s-a îmbunătățit în multe cazuri. Relația părinte-copil-grădiniță s-a modificat treptat. Părinții au ajuns să aibă încredere în capacitatea educatoarelor de a ajuta copilul să își rezolve anumite conflicte și de a-i îndruma pe ei să continue munca educativă și acasă. Copiii ca beneficiari ai acestui demers au evoluat și frecventează cu plăcere grădinița. Cadrele didactice au afirmat că performanțele copiilor ai căror părinți sunt direct implicați în activitățile copiilor, sunt superioare copiilor care nu beneficiază de implicarea părinților în colaborarea cu grădinița. Cadrele didactice din învățământul special dar și cele din învățământul de masă care au trecut prin experiența integrării unui copil cu deficiențe sunt de acord că interacționând, copiii se înțeleg și se acceptă.

Dacă efectele pozitive se vor vedea și după o perioadă mai lungă de timp, este greu de prevăzut. Însă se știe cu siguranță că problemele copiilor se pot ameliora în condiții

prielnice. Pentru ca aceste comportamente să se extindă și în viața de zi cu zi, părinții și cadrele didactice trebuie să aplice același sistem de întărire a comportamentului pozitiv. Foarte bine raspund copiii la întăririi pozitive pe puncte. Astfel copilul primește răspuns la comportamentul lui. La rândul lor cadrele didactice au nevoie de suportul familiilor copiilor pentru a găsi și dezvolta căile de acțiune educative cele mai corecte de rezolvare a nevoilor copiilor. Toate acestea fac ca fiind necesar un parteneriat familie - copil – grădiniță, cu implicarea tuturor părinților.

Matei Oana-Alexandra

e-mail: oancea.oana88@gmail.com

Școala Gimnazială Nr.39 „Nicolae Tonitza” Constanța

STUDIU PRIVIND DEZVOLTAREA FORȚEI MUSCULATURII MEMBRELOR INFERIOARE ÎN ANTRENAMENTUL PE NISIP ÎN GIMNASTICA ARTISTICĂ LA NIVEL 1 junioare III

Rezumat: *Gimnastica în zilele noastre se caracterizează printr-un arsenal bogat de exerciții, ale căror dificultate și complexitate sunt în continuă creștere. Pe parcursul anilor, exigențele față de procesul de pregătire fizică în gimnastică a crescut foarte mult. Pregătirea fizică, mai ales pe nisip ocupă un loc determinant în realizarea procesului de formare și perfecționare a gimnastelor.*

Cuvinte cheie: *gimnastică, forță, nisip, pregătire fizică;*

Nivelul atins de gimnastica de performanță impune prin complexitatea tehnicii folosirea unor metode și mijloace moderne, de concepție și tehnologie avansată aplicată sportului în general și gimnasticii artistice în special, menite să descifreze și să acționeze asupra mecanismelor intime ale mișcării, pentru a le cunoaște și a le influența în sensul creșterii performanțelor sportive.

La nivelul actual, obținerea performanțelor în acest domeniu nu mai este accesibilă decât sportivilor inzeestrați cu aptitudini deosebite pentru gimnastică. Dobândirea unui înalt grad de măiestrie tehnică presupune nu numai o bună selecție, cât și mărirea timpului de antrenament, a numărului de repetări, precum și realizarea unui proces de învățare în condiții cât mai apropiate de cerințele de concurs.

Pregătirea gimnastelor este mult mai severă datorită schimbării tot mai frecvente a codului de punctaj, rolul major în pregătirea sportivelor avându-l antrenorul, el fiind nevoit permanent să găsească cele mai optime mijloace de îmbunătățire a metodelor de lucru. Dintre toate calitățile biomotrice, forța și puterea sunt cele mai critice pentru numeroase sporturi. Sporturile cu dominanță de viteză–putere se bazează pe dezvoltarea temeinică a forței și puterii.

Înțelegerea mecanicii și fizicii pregătirii de forță și includerea principiilor acestora în programul de antrenament vor stimula competitivitatea sportivilor.

După Ardelean T. (1980).¹ accentul este pus pe viteza de execuție a forței care este similară cu puterea.

Gimnastica în zilele noastre se caracterizează printr-un arsenal bogat de exerciții, ale căror dificultate și complexitate sunt în continuă creștere. Pe parcursul anilor, exigențele față de procesul de pregătire fizică în gimnastică a crescut foarte mult.

Pregătirea fizică, mai ales pe nisip ocupă un loc determinant în realizarea procesului de formare și perfecționare a gimnastelor.

Beneficiile acestui program de antrenament: dezvoltarea musculaturii membrelor inferioare, tonifierea musculaturii membrelor inferioare, îmbunătățirea și dezvoltarea vitezei, îmbunătățirea capacității funcționale, îmbunătățirea coordonării și echilibrului, ne-au determinat să abordăm această temă de cercetare.

Sportul este un proces pedagogic prin metodologie, un act educativ, prin principiile care-l structurează și prin efectele surprinse în plan comportamental și în atitudinea sportivului față de muncă și viață (A. Nicu și colab.,1993).²

În 1996 A. Dragnea ³ referindu-se la antrenament împarte principiile acestuia în trei grupe mari, astfel:

- principiile generale ale educației fizice și antrenamentul portiv;
- principiile orientării conținutului și conducerii antrenamentul sportiv;
- principiile orientării și dirijării efortului în antrenament sportiv.

Prin componentele antrenamentului sportiv se înțeleg elementele constitutive fundamentale ale procesului de pregătire a sportivilor. Raportându-le la componentele generale ale procesului instructiv-educativ, putem sublinia corespondența de conținut cu acestea, dar în același timp, și aspectul particular și totodată, al grupării lor potrivit conținutului specific al pregătirii sportive.

Indiferent de ramura de sport sau de categoria de clasificare sportivă, în procesul pregătirii instructiv-educative s-au statornicit următoarele componente:

Pregătirea fizică ocupă un loc determinant în realizarea procesului de formare și perfecționare a gimnaștilor și gimnastelor. Exercițiile specifice, multiple și armonioase din gimnastică, spre deosebire de alte sporturi, prezintă avantajul că asigură o anumită dezvoltare sau menținere a calităților motrice

Astăzi, pregătirea fizică în gimnastică se constituie ca un sistem bine organizat și cu un scop clar conturat, cu sarcini și mijloace precise pe tot parcursul ciclurilor și etapelor de antrenament. (N.Vieru, 1997).⁴

Conținutul bogat și variat al gimnasticii se caracterizează prin tehnicitate, fiecare

mișcare având o tehnică specială toate aceste mișcări trebuie învățate. Unele au o structură mai simplă, ușor de înțeles, de perceput, de imitat și de învățat, alte mișcări având o tehnică complexă, au un grad înalt de dificultate, solicitând astfel anumite calități specifice.

În gimnastică, aria și problematica pregătirii tactice sunt mai restrânse în raport cu

alte discipline sportive. Cu toate acestea, rezolvarea corespunzătoare a aspectelor tactice specifice a devenit foarte importantă în condițiile actuale ale intensificării activității competiționale, precum și datorită apropiierilor valorice între sportivi pe plan internațional și creșterii în consecință a concurenței.

Problema pregătirii psihologice în gimnastică, este de mare actualitate în condițiile

amplificării sistemului competițional internațional și mai ales ale luptei sportive acerbe (M, Epuran,1996).⁵

Mecanica și energia locoțiției au fost investigate temeinic numai în laborator, pe suprafețe tari, plane, non-alunecoase, deși aceste condiții nu prea seamănă cu cele care apar în natură. Ar putea fi faptul că mecanismele de economisire a energiei utilizate în timpul locoțiției pe o suprafață tare nu sunt funcționale pe o suprafață moale sau că mușchii utilizați pe o suprafață moale sunt într-o stare încât să se contracte și să lucreze cu eficiență mai mică sau pur și simplu

Că munca mecanică necesară pentru a merge sau a alerga pe o suprafață moale este mult mai mare, deoarece piciorul nu funcționează pe substrat. Scopul studiului a fost de a cuantifica creșterea costului metabolic și motivul creșterii umane de mers pe jos și a alerga pe nisip uscat.

Deplasarea în natură implică adesea mersul pe jos sau alergând pe un substrat moale, cum ar fi nisipul, care are un efect profund asupra mecanicii și energiei locomoției. Plat

Consumul de oxigen a fost utilizat pentru a determina costul energetic al mersului pe jos și al circulației în aceleași condiții. Plimbarea pe nisip necesită o muncă mecanică de

Plimbarea pe nisip necesită o cheltuială de 2,1-2,7 ori mai mare decât o plimbare pe o suprafață tare la aceeași viteză; În timp ce rulează pe nisip necesită o cheltuială de 1,6

Creșterea costului energiei se datorează în principal două efecte: munca mecanică efectuată pe nisip și scăderea eficienței muncii pozitive realizate de mușchi și tendoane.

Pregătirea fizică specifică crește în pondere odată cu specializarea sportivului și se realizează cu mijloace specializate fiind determinată de tipul solicitării.

Pregătirea fizică asigură creșterea capacității de efort, obținerea și menținerea formei sportive de concurs dar este și mijloc de educare a calităților psihice, de voință, perseverență și rezistență la stres prin barierele de efort intens care trebuie depășite.

Bibliografie:

1. Ardelean T., (1980), Fundamentarea teoretică și metodică generală a dezvoltării calităților motrice în atletism. //E.F.S., București
2. Dragnea A., (1996), Antrenamentul sportiv, București, Ed. Did și Ped., București
3. Epuran M.,(1996), Psihologia sportului de performanță, Ed. Evrica, București
4. Nicu A., și colab., (1993), Antrenamentul sportive modern, Editis, București
5. Vieru N., (1997), Manual de gimnastică sportivă, Ed. Driada, București

Matei Oana-Alexandra

e-mail: oancea.oana88@gmail.com

Școala Gimnazială Nr.39 „Nicolae Tonitza” Constanța

Sportul și calitatea vieții în societatea românească

Rezumat: Sociologia sportului prezintă influențele pe care le exercită sportul ca factor de afirmare a valențelor umane și sociale, precum și influențele pe care le exercită socialul asupra fenomenului sport. Evoluția în timp a sportului ne arată că dinamica lui este determinată de factorii sociali fiind astfel un produs social și cultural.

Cuvinte cheie: sport, sănătate, sociologia sportului;

Sociologii acordă atenție organizării programelor sportive și a relațiilor dintre atleți și alți oameni, inclusiv membrii familiei, prieteni și antrenori, iar schimbările vizează organizarea programelor sportive: sportivii trebuie să aibă mai multă libertate pentru a stabili relații și în afara vieții sportive și pentru a trăi experiențe și dincolo de sport. Jay Coakley^[1] propune cinci teorii care explică relația sport-societate: teoria funcționalistă, teoria conflictuală, teoria critică, teoria feministă și teoria interacționistă. Originea funcționalismului o găsim în antropologie, pentru explicarea sistemelor sociale închise ale populațiilor primitive, explicând orice lucru prin utilitatea sa; astfel și sportul poate fi descris prin raportare la utilitatea sa socială, rolul lui fiind unul de stabilitate socială generală. Asemeni instituțiilor religioase și sportul, de orice tip, folosește ritualuri și ceremonii întărind astfel valorile împărtășite într-o societate.

În prezent, sociologia sportului a devenit un domeniu legitim, de sine stătător, de studiu și cercetare. Laker^[2] susține că sportul oferă un teren comun, o zonă sigură pentru că sportul este o constantă a unei societăți și culturi realizându-se astfel o relație de interdependență și influență între valorile, normele sociale și activitatea sportivă. Istoria oferă exemple în care instituțiile sociale au fost schimbate în momentul în care ideologia care ghida valorile, normele și comportamentele în societate s-au schimbat. Scopul central al științelor sportului este de a studia un rezultat final al minții, trupului și spiritului, întruparea a ceea ce numim azi sport. Acest rezultat este în mod ireversibil un produs social, dar nu a unei societăți oarecare ci a uneia bine definite. Articole din literatura de specialitate susțin că cercetarea în sociologia sportului trebuie să-și găsească suportul în teoriile sociale.

Sportul a devenit un fenomen social major prin implicațiile sale economico-financiare (explozia dezvoltării industriei de echipamente și tehnologie sportivă, sumele imense de bani manipulate de cluburi și sportivi etc.) juridice, politice, culturale, de sănătate. După M. Epuran^[3] sportul este împărțit în următoarele categorii: sport pentru tineret, sport pentru toți, sport de competiție, sport de mare performanță.

Din punct de vedere social sportul are următoarele funcții:

- Funcția integrativă și federativă realizată de federații, bine definită de regulile acestora esențiale formării, încadrării și selecționării sportivilor de elită, asigurând importante sume de bani sportivilor ce ating performanțe deosebite.
- Funcția educativă și școlară realizată de instituțiile școlare pentru educarea copiilor în spiritul sportiv a dezvoltării concurenței și al fair-play-ului.
- Funcția recreativă. Individul se odihnește activ prin sport.
- Funcția consumatorie. Vânzarea articolelor sportive duce la dezvoltarea unor noi locuri de muncă.
- Funcția spectacolului și a mediatizării.

Când vorbim de socializare în sport ne referim la sporturile de performanță, unde norma și regula sunt mult mai stricte. Succesul poate fi atins doar prin împărtășirea comună a unor norme, valori, deprinderi, tipare comune, de către toți membrii unei echipe.

Deseori, cei care nu s-au încadrat în standardele impuse de societate au fost respinși și izolați social.

La polul opus, lipsa acestor aptitudini înseamnă singurătate și respingere din partea colegilor. Aceștia îi vor ridica pe un piedestal pe cei care se prezintă într-o formă fizică bună și-i vor transforma pe ceilalți în ținta ironiilor lor.

Societatea modernă impune un ritm alert de viață, în care părinții au prea puțin timp să fie alături de copii, iar în acest sens sistemul educațional al fiecărei țări (mai mult sau mai puțin dezvoltate) propune o ofertă largă de mijloace de petrecere a timpului liber pentru copii. Sedentarismul și consecințele sale, moda și uzanțele culturale îi determină pe mulți părinți să găsească soluții de petrecere a timpului liber și de socializare prin sport. Paleta ofertelor este foarte vastă, de la orele opționale de sport din grădinițe până la centrele speciale destinate copiilor. În România, părinții cu venituri și statut social peste medie, cu grad de ocupare foarte mare recurg la astfel de soluții. Socializarea sportivă este întâlnită și în cazul sporturilor de performanță unde normele, regulile și valorile organizaționale își pun amprenta decisiv asupra identității fiecărui sportiv. Dincolo de modă și de motivațiile personale, tot mai mulți oameni constată că socializarea continuă prin sport conferă premisele necesare creșterii calității vieții (sociale și private), după N. Gavriluță^[4].

În opinia specialiștilor, practicarea activitatilor fizice sau a sportului influențează personalitatea tinerilor și crează efecte pozitive asupra corpului și asupra minții. Minte funcționează la fel ca și corpul. Când corpul nu mai este antrenat, el nu mai poate fi folosit la fel ca înainte. Același lucru se întâmplă și cu mintea. Corpul și mintea se află în strânsă legătură, deci, în mod firesc funcționează la fel. Efectuând exerciții fizice fără concentrare, se pot obține unele rezultate, dar acestea nu vor fi la fel de benefice ca atunci când se exersează, cu adevărat, pe concentrare.

Practicate în cluburi, sali de fitness sau în aer liber, activitățile fizice constituie mobilul unor contacte frecvente, prilejul de a forma noi relații sau posibilitatea de îmbunătățire a capacităților de comunicare. S-au constatat beneficii afective la persoanele ezitante, timide sau lipsite de ambiție, care au comunicat mult mai bine într-un mediu în care nivelul inferior de autoapreciere nu joacă un rol important, fapt care a contribuit la dezvoltarea conceptului global de sine, facilitând contactele sociale..

În alegerea sportului practicat, există o delimitare foarte clară a preferințelor în alegerea unui sport; femeile tind să aleagă sporturi de genul handbal, baschet și volei, sporturi de echipă în care violența și riscul rănirii se presupune a fi mult mai redus. Pe de altă parte bărbații rămân fideli sportului rege, fotbalul și sporturilor de contact (box, karate etc...).

Aparent, practicarea sportului, după cum arată studiile și datele barometrelor de opinie care vizează stilul de viață, pare să fie o componentă importantă a calității vieții, existând studii care demonstrează că există corelații pozitive între nivelul de trai, calitatea vieții și nivelul de dezvoltare a instituțiilor sportive naționale.

Bibliografie:

- Coakley, J., "Sport and socialization" Exercises and Sport Science Reviews, 21, 1993
 Epuran, M., Holdevici, I., Tonița, F., *Psihologia sportului de performanță, teorie și practică*, Editura FEST, București, 2008
 Epuran, M., Marolicaru, M., *Metodologia cercetării activităților corporale*, Editura Risoprint, Cluj Napoca, 2002
 Gavriluță, N., Gavriluță, C., *Sociologia sportului, teorii, metode aplicații*, Editura Polirom, Iași, 2010
 Laker, Anthony. *The Sociology of Sport and Physical Education: An Introductory Reader*. London, UK;2002

[1] Coakley, J., "Sport and socialization" Exercises and Sport Science Reviews, 1993

[2] Laker, Anthony. *The Sociology of Sport and Physical Education: An Introductory Reader*. London, UK;2002

[3] Epuran, M., Holdevici, I., Tonița, F., *Psihologia sportului de performanță, teorie și practică*, Editura FEST, București, 2008

[4] Gavriluță, N., Gavriluță, C., *Sociologia sportului, teorii, metode aplicații*, Editura Polirom, Iași, 2010

Bari Mihaela

e-mail: mihaelabari@gmail.com

Scoala Gimnazială Nr. 7 "Remus Opreanu" Constanța

Contribuția medicilor la dezvoltarea exercițiilor fizice a educației fizice și a kinetoterapiei

Rezumat: Prin acest articol ne propunem să arătăm cum a fost promovată mișcarea, respectiv educația fizică de către cadrele medicale de-a lungul timpului, acestea din urmă înțelegând importanța mișcării în sănătatea oamenilor.

Cuvinte cheie: medici, educație fizică, sport, sanatate;

Promovarea exercițiilor fizice, a educației fizice și sportului se întemeiază pe cunoașterea anatomiei, biomecanicii și fiziologiei omului. Studiul științific al corpului uman fost precedat de observații empirice privind modul de viață, de deplasare a omului, rănile acestuia rezultate din lupte sau în urma accidentelor, a sacrificării prizonierilor și a unor oameni (în cadrul ritualurilor).

În antichitate se intensifică observația asupra oamenilor bolnavi sau morți. a animalelor sacrificate. Începe studiul principalelor organe ale corpului uman prin efectuarea unor disecții. Egiptenii sunt primii care efectuează asemenea observații, cercetări în strânsă legătură cu imbalsămarea corpului. Aspecte anatomice esențiale sunt redată în picturile murale, papirusuri, unele fiind reluate în scrierile lui Herodot.

În Egiptul antic, pentru prima dată, se folosește masajul în scop de tratament al unor răni sau pentru vindecarea unor boli ale corpului.

În India și China (1000 î.Cr.) apar primele cărți care descriu părțile vitale ale corpului. În aceste țări se practica masajul și acupunctura, iar vechii indieni dezvoltă legătura dintre psihic și funcția respiratorie, dezvoltă doctrina Yoga, cu efectele sale obținute prin exercițiile respiratorii.

În *Grecia Antică*, pentru prima dată, se folosește masajul ca mijloc de pregătire fizică a atleților, atât înainte, cât și după întreceri ca mijloc de odihnă. Persoanele care efectuau masajul atleților se numeau „aliptes”, iar aceștia foloseau pentru efectuarea diverselor manevre de masaj uleiuri și pulberi fine.

În Iliada, Homer descrie un număr de 141 de boli și numeroși termeni anatomici.

Hipocrat (460-377 î.Cr.), numit părintele medicinei, scrie faimosul *Tratat de anatomie*, care conține numeroase date valabile și în zilele noastre.

În Imperiul Roman, medicul *Galen din Pergaru*, (129-201 d.Cr.) considerat primul mare cercetător în anatomie folosește cu succes disecția, iar în fiziologie utilizează experimentul. Prin tratatul său *Despre Ocrotirea Sănătății*, a inspirat foarte mult medicii din perioada Renașterii și în mod deosebit pe Mercurialis.

Galen face primele clasificări ale oaselor (lungi, scurte, late), ale articulațiilor ș.a. Ca medic chirurg al amfiteatrelor de gladiatori, a avut mari posibilități de investigare

practică, a examinat și vindecat rănilor luptătorilor.

El devine medicul lui Marcus Aurelius și înființează una dintre primele școli de medicină. De asemenea, scrie peste 100 de cărți, dintre care 43 de medicină.

În Europa, se înființează universități — în Franța (la Paris, și Montpellier), în Italia (la Bologna și Padova), în Anglia (la Cambridge. Oxford), în cadrul cărora științele își găsesc locul cuvenit.

În acea epocă se practica gimnastica medicală, influențată de medicina greacă și arabă. Exercițiile fizice sunt considerate cea mai bună condiție pentru sănătate. Se afirmă că ele servesc trei scopuri în fortificarea organismului, în activitatea respirației și în digestie.

În sec.V î.Cr., în desene, picturi, sculpturi, este redată cu mare finețe mișcarea, formele care redau întocmai structurile anatomice, simetria corpului uman, contracția musculară.

Leonardo da Vinci (1452-1519) întocmește 14 volume de planșe anatomice de o deosebită valoare artistică, dar și științifică și 120 de volume de anatomie privind oasele, mușchii, părghiile, vase, nervi, organe. Tot el elaborează primul studiu privind mersul și face primele secțiuni transversale ale membrelor.

Belgianul Andreas Vesalius (1514-1564) pune bazele anatomiei moderne, care se sprijină pe exactitatea științifică. În 1538, elaborează în urma disecțiilor efectuate de el Tabulae anatomicae (planșe anatomice) și alte lucrări ce conțineau sute de desene și figuri anatomice.

Medicul Pandolfino a studiat și a scris despre efectul exercițiilor fizice asupra sănătății, a dispoziției sufletești, iar Guarino, despre satisfacția produsă de înot. Medicii recomandau exercitiul fizic în scopuri igienice, terapeutice și profilactice.

La noi în țară, s-au găsit urme care atestă existența, încă din antichitate, a unor noțiuni de anatomie, iar în literatura română cunoscute denumiri dacice, ca: ceafă, buză, grumaz ș.a.

Prima școală de medicină ia ființă în anul 1842, la spitalul Colțea, fiind urmată de Școala de chirurgie de la Spitalul Militar din București. În 1869 ia ființă Facultatea de Medicină dr. Carol Davila.

La începutul sec. XX, celebrul nostru sculptor Brâncuși realizează unele opere ca Ecorșeu ce denotă o temeinică cunoaștere a anatomiei corpului uman. Școala românească de anatomie funcțională, de cultură fizică medicală și kinetoterapie, a adus contribuții de seamă la dezvoltarea acestei ramuri a biologiei prin aportul unor iluștri medici: Fr. Rainer (primul director de studii al Institutului Național de Educație Fizică și Sport), Gr.T. Popa, V. Papilian, Z. Iagnov, E.Repciuc, D. Riga, T.Russu, Gh. Marinescu, A.Ionescu, FL Ulmeanu ș.a.

Bibliografie:

TODEA, F., (2003), Exercițiul Fizic în Educație Fizică, Sport și Kinetoterapie, Editura Fundației România de mâine, București.

Matei Oana-Alexandra

e-mail: oancea.oana88@gmail.com

Școala Gimnazială Nr.39 „Nicolae Tonitza” Constanța

STUDIUL PRIVIND METODICA ÎNVĂȚĂRII SALTULUI ÎNAPOI LA BÂRNĂ ÎN GIMNASTICA ARTISTICĂ la nivelul III junioare 2

Rezumat: *Gimnastica sportivă, disciplină cu un statut bine definit în constelația sporturilor, este supusă permanent unui proces de înnoire, de modernizare. Bârna reprezintă o probă a poliathlonului feminin deosebit de periculoasă și foarte pretențioasă din punct de vedere tehnic și metodic.*

Cuvinte cheie: *gimnastică artistică, tehnică, tactică, performanță, sport.*

Pentru gimnastica sportivă feminină, bârna ca aparat constituie specificul, acel „ceva” al concursurilor de gimnastică care dă spectatorilor senzația de sport greu accesibil.

Un exercițiu la bârna, în viața unei gimnaste, în pregătirea ei, înseamnă, usurință, libertate, neobișnuitul și bucuria de a te mișca depășind ca spațiu cei 10 cm. ai bărnei; înseamnă agilitatea, coordonarea și armonizarea unui bagaj motric imens.

Astăzi ceea ce execută pe bârna, dar mai ales cum, dă exercițiilor usurință, cursivitate, ritm, realizând o armonie perfectă între feminitatea și gingășia lucrului în legături artistice, cu forța și coordonarea salturilor celor mai diverse, cu rotații în unul sau două axe, izolate sau în serii, efectuate în condiții de echilibru.

Bârna, una din cele mai dificile probe din gimnastica feminină, solicită din partea concurențelor o serie de calități psiho-fizice, cum ar fi: coordonarea, capacitatea de armonizare și dirijare a mișcărilor complexe, capacitatea de orientare spațio-temporală, forța de explozie, mobilitate, curaj, gândire rapidă, sensibilitate, putere de decizie, simț artistic, capacitate de autocontrol, forță de exprimare a liniștii și siguranței, când salturile, piruetele, săriturile artistice sau torențele acrobatice se execută numai pe 10 cm.

Pe plan psihic calmul reprezintă echilibrarea gimnastei în condiții de stresante, dar mai înseamnă autocontrol, dozarea de excitației, evitarea enervării, estimarea consecințelor pozitive (teama de succes) sau negative (teama de înfrângere). Curajul se completează cu calmul. Transferul continuu de elemente din celelalte probe, combinațiile și posibilitățile multiple pentru crearea de noi elemente valoroase cu un grad sporit de dificultate contribuie efectiv la înfrumusețarea acestei probe, invită la concurență și stimulează creativitatea.

Cercetarea a urmărit să argumenteze de la început necesitatea cunoașterii unei metodici eficiente de învățare având de îndeplinit următoarele sarcini:

- investigarea proceselor de creștere și dezvoltare sub toate aspectele (somatic, motric, psihic) a fetelor cu vârstă între 10-11 ani;
- identificarea unui număr cât mai mare de mijloace de învățare corespunzătoare temei alese;
- selecționarea, elaborarea și adaptarea modelelor operaționale pentru învățarea saltului înapoi la bârna;
- înregistrarea efectelor produse asupra procesului de învățare în ansamblu;

Sportul este un proces pedagogic prin metodologie, un act educativ, prin principiile care-l structurează și prin efectele surprinse în plan comportamental și în atitudinea sportivului față de muncă și viață (A. Nicu și colab., 1993).^[1]

Antrenamentul sportiv reprezintă o grupă principală, o noțiune fundamentală, folosită în teoria sportului, pe lângă performanță și competiție (A. Dragnea și S. Teodorescu – Matei- 2002)^[2].

Totuși, antrenamentul sportiv nu este o descoperire recentă, cunoscut fiind faptul că încă din antichitate oamenii se antrenau sistematic în scopuri militare, estetice, sanogenetice și sportive .

Unul dintre principiile de bază ale antrenamentului sportiv este acela de a dobândi un nivel de pregătire fizică generală înainte de specializarea propriu-zisă într-o ramură sportivă (I. Jipa, 1972^[3] și C. Florescu,1985^[4]).

Antrenamentul sportiv este un proces pedagogic de educare, instruire și perfecționare a indivizilor într-un anumit sport în cadrul căruia exercițiile fizice sunt predate metodic, însușite creator, organizate în condiții igienice sub un permanent control medical, psihologic și sociologic, în vederea obținerii de performanțe maxime (N.G. Ozolin, 1972)^[5], V. Dumitrescu ,1981)^[6], I. Șiclovian,1987)^[7] și V. Grigore,1998)^[8].

Gimnastica actuală și mai ales tendințele care se conturează pentru viitor reclamă noi principii, reguli, cerințe și metode pentru organizarea și desfășurarea antrenamentului, pentru îmbunătățirea calității muncii și reducerea pierderilor.

Performanța sportivă a progresat impresionant în ultimele decenii. Nivelurile de performanță inimaginabile cu ceva vreme în urmă au devenit evenimente obișnuite, iar numărul sportivilor capabili de performanțe remarcabile a crescut vizibil.

Noțiunea de performanță, de multe ori, este sinonimă cu reușita, în condițiile în care nu intră în contradicție cu prevederile regulamentare și cu cele ale moralei.

Bibliografie :

Dragnea, A.C., Mate-Teodorescu, S., *Teoria sportului,FEST, Buc., 2002*

Dumitrescu, V., *Model de gândire metodică modernă în analiza, planificarea și execuția pregătirii sportive, EFS nr. 6, Buc., 1981*

Florescu, C., *Sportul de performanță, Ed. Stadion, Buc., 1985*

Grigore, V., *Gimnastica de performanță, Ed. Inedit, Buc., 1998*

Jipa, I., *Lecții de gimnastică modernă, Stadion, Buc., 1972*

Nicu, A. și colab., *Antrenamentul sportiv modern, Editis, Buc., 1993*

Ozolin, N.C., *Metodica antrenamentului sportiv, Ed. Stadion, Buc., 1972*

Șiclovian, I.,*Teoria antrenamentului sportiv, Ed. Sport- Turism, Buc., 1987*

[1] Nicu, A. și colab., *Antrenamentul sportiv modern n, Editis, Buc., 1993*

[2] Dragnea, A.C., Mate-Teodorescu, S., *Teoria sportului,FEST, Buc., 2002*

[3] I. Jipa, *Lecții de gimnastică modernă, Stadion, Buc., 1972*

[4] C. Florescu, *Sportul de performanță, Ed. Stadion, Buc., 1985*

[5] N.C. Ozolin., *Metodica antrenamentului sportiv, Ed. Stadion, Buc., 1972*

[6] V. Dumitrescu, *Model de gândire metodică modernă în analiza, planificarea și execuția pregătirii sportive, EFS nr. 6, Buc., 1981*

[7] I. Șiclovian, *Teoria antrenamentului sportiv, Ed. Sport- Turism, Buc., 1987*

[8] V. Grigore, *Gimnastica de performanță, Ed. Inedit, Buc., 1998*

prof. Dicu -Șerban Alexandra

e-mail: alexandra.dicu.serban@gmail.com

Școala Gimnazială "Duliu Zamfirescu" Focșani.

Utilizarea organizatorilor grafici

Rezumat: *Utilizarea Organizatorilor grafici în domeniul educației nu reprezintă o noutate în societatea actuală - sunt un instrument de predare, învățare și evaluare care transformă învățarea într-un proces de succes, activ și eficient. Elevii sunt stimulați să să-și dezvolte gândirea critică, și propriile instrumente de lucru pentru a învăța să învețe.*

Cuvinte cheie: *organizatori grafici, KWL Technique, Clustering*

Conceptul de organizator grafic a apărut în literatura de specialitate ca urmare a teoriilor cognitive ale lui D. Ausubel, ulterior, în cercetările lui J.D. Novak, începând cu anii '70, în SUA. R.-M. Gavrilă, M. Nicolae confirmă că „OG sunt un instrument de predare, învățare și evaluare care transformă învățarea într-un proces de succes, activ și eficient. Elevii sunt stimulați să pună întrebări și încurajați să-și dezvolte prin aplicare 9 abilități de gândire critică, esențiale, dezvoltându-și în același timp instrumentele de lucru propriu, originale de a învăța să învețe.” [17, p. 3].

În activitatea didactică OG pot fi folosiți în vederea planificării și dezvoltării curriculumului; predării conținuturilor noi; formării competenței (de a învăța să învețe); sprijinirii înțelegerii materiei (asigură comprehensiunea); stimulării procesului de învățare (motivare); evaluării elevilor în clasă (evaluarea formativă, normativă).

Reprezentarea grafică are un rol semnificativ pentru elev și asumarea responsabilității din partea cadrului didactic care este dictată de multitudinea reprezentărilor: schemă, tabel sau diagramă.

Organizatorii grafici, așa cum subliniază O. Cosovan (2016), sunt extrem de utili pentru sistematizarea conceptelor-cheie; crearea de noi cunoștințe; modelarea cunoștințelor prin colaborare și transferul de cunoștințe; facilitarea creării unei versiuni de înțelegere la nivel de clasă/ echipă/ grup/ individual; asigurarea cursului academic la disciplina de studiu (cadrul conceptual și ideatic); susținerea și promovarea învățării semnificative; comunicarea ideilor prin argumentarea complexă și exprimarea în detalii; examinarea relațiilor între idei și argumente; îmbunătățirea abilităților lingvistice și fortificarea metacogniției și evaluarea înțelegerii de către elev.

EXEMPLE:

Tehnica ȘVÎ (KWL Technique)

Unitatea de învățare nr. 1. (Unit I)

Competențe vizate:

- 2.1. Conveying information from texts on a topic of interest.
 2.5. Expressing agreement / disagreement regarding the views expressed in an exchange of ideas on topics of interest.
 3.1. Selecting information from several texts to perform structured work tasks. 3.3. Identifying some details / specific information from written messages.

Lecția 1. Origin of the Universe Textul "Big Bang" (manual, pag. 8-9)

Etapete de realizare a tehnicii la clasă:

1. Profesorul anunță instrucțiunile tehnicii ȘVÎ (subiectul care va fi studiat în cadrul lecției) (2 min.).

Se va realiza tabelul sub următoarea formă:

Coloana 1: Ș - Ce cred că știu la subiectul dat (Want I Know)

Coloana 2: V - Ce vreau să știu despre subiect (What I Want to Know)

Coloana 3: Î - Ce am învățat la subiect (What I Have Learnt)

2. Elevii lucrează în perechi și discută ce știu sau cred că știu în legătură cu subiectul enunțat (3 min.).
3. Fiecare pereche își împărtășește ideile – Ce cred că știu, iar profesorul completează tabelul (4 min.).
4. Momentele asupra cărora elevii nu au o viziune clară, de care nu sunt siguri sunt înscrise în coloana a doua (3 min.).
5. După lecturarea textului „Big Bang” (pag. 9), elevii caută răspuns la întrebările din coloana a doua (7 min.).
6. Profesorul le cere elevilor să-și enunțe răspunsurile la întrebările din coloana Vreau să știu și le înscrie în coloana Am învățat. Elevii formulează succint ideile pe care le-au selectat din text, fără ca acestea să fi fost presupuse inițial, și profesorul le înscrie, de asemenea, în coloana a treia (5 min.).
7. Se trec în revistă întrebările din coloana a doua. Dacă textul nu a oferit răspuns la ele, profesorul poate propune alte surse de informație sau va sugera unde se pot documenta asupra lor cei interesați (2 min.).

Activitatea propusă se realizează într-o atmosferă plăcută, unde fiecare elev este încurajat să participe activ și să-și expună ideile fără a fi criticat de colegi sau profesor. Consumă 17-20 min. Realizarea tehnicii, în contextul dat, permite delimitarea următoarelor avantaje: se clarifică ceea ce se știe, ceea ce nu se știe și ceea ce mai rămâne de învățat; este o modalitate de învățare interactivă; este o modalitate pragmatică de abordare a textului.

și dezavantaje:- poate fi uneori time-consuming (cronofagă) și nu se desfășoară la absolut toate lecțiile.

Observații: este o tehnică interactivă eficientă, care poate fi realizată în grupuri mici sau perechi; este dificil de realizat activitatea cu întreaga clasă, deoarece nu asigură tuturor elevilor condiții optime de a se afirma; ghidează dezvoltarea unui stil de muncă riguros, posibil de aplicat și în alte domenii; rubrica a-2-este mai dificil de realizat, deoarece nu toți elevii posedă o viziune clară despre subiectul propus și nu toți sunt capabili să formuleze întrebări despre lucrurile despre care nu sunt siguri; această tehnică de lucru stimulează dorința de cunoaștere și mobilizează colectivul întreg de elevi, implică interdisciplinaritatea, elevii accesând cunoștințele acumulate anterior în cadrul altor discipline școlare; în încheierea lecției, pentru a se realiza feedbackul, elevii revin la schema S/V/Î și decid ce au știut la începutul lecției, ce au vrut să învețe pe parcursul ei și ce au învățat la final. Se realizează astfel o învățare autentică și durabilă prin asimilarea unor cunoștințe noi și restructurarea activă a unor scheme mentale; punctele neacoperite din coloana a doua au fost sugerate la tema de acasă.

Tehnica Clustering

Unitatea de învățare nr. 1. (Unit I)

Competențele vizate:

- 2.1. Providing oral responses to a spoken prompt from the teacher on a familiar topic (seasons) at an appropriate level of difficulty.
 2.4. Producing a simple message with appropriate fluency, stress, intonation and sense groups. 3.3. Identifying the main ideas of the text.
 2. Knowledge of simple literary texts – fairytales, rhymes, poems – which belong to the culture of English-Speaking countries (characters, actions, attitudes, feelings, places).
 7. Making a description of a season

Tema lecției (etapa lecției) - Lecția 4. A Song of Seasons Textul "The Seasons of the Year" (Anotimpurile Anului)

Reflecție

Etapete de realizare a tehnicii la clasă (15 min.):

1. Profesorul formulează subiectul și îl înscrie în mijlocul clusteringului presupus (1 min.).
2. Se lecturează textul „Seasons of the Year” în lanț; se acumulează informațiile lansate de elevi în cuvinte sau îmbinări de cuvinte (manual, pag. 12) (5 min.).
3. În grupuri a câte 4 elevi, se înscriu toate formulele verbale în clustering (3 min.).
4. Ciorchinele completat se prezintă unei alte perechi. Se aduc noi completări (3 min.).
5. Ideile elaborate se prezintă în fața clasei (3 min.).

Realizarea tehnicii, în contextul dat, permite delimitarea următoarelor avantaje: stimulează procesul de gândire, elevii formându-și o viziune de ansamblu asupra cunoștințelor acumulate; dezvoltă diverse capacități de analiză, structurare și sistematizare, clasificare, exemplificare; contribuie la dezvoltarea spiritului de echipă, toleranță față de părerea colegilor.

și dezavantaje: tratarea subiectului necesită mult timp; solicită profesorului un efort suplimentar în proiectarea instruirii.

Observații: este o modalitate de organizare grafică a informației, utilă pentru evocare sau reflecție; în cadrul orei a fost utilizată ca suport pentru prezentarea informației la etapa reflecție; această tehnică se aplică mai eficient în grupurile mici, deoarece oferă posibilitatea fiecărui elev să se afirme și stimulează procesul de gândire; permite cunoașterea propriului mod de a înțelege o anumită temă; această tehnică stimulează găsirea conexiunilor dintre idei, care facilitează dezvoltarea personalității elevului, contribuie la dezvoltarea spiritului de echipă, toleranța față de părerea colegilor.

Bibliografie:- Cosovan O. *Procesarea textului științific*. Chișinău: Tipografia Studio, 2016.

- Gavrilă R.-M., Nicolae M. *ABC-ul organizatorilor grafici*. București: Didactica Publishing House, 2015.
- Nastas S., Hincu E., Pisău A., Sirbu M. *Instrumente de implementare a tehnologiilor în învățământul general*. Chișinău, 2018.